

UNIVERZITET U SARAJEVU – CENTAR ZA INTERDISCIPLINARNE STUDIJE
OBRAZAC za provjeru kompletnosti prijedloga elaborata studijskog programa

Obrazac SP1

Stranica 1 od 46

Interdisciplinarni doktorski program iz društvenih nauka Globalne studije

Nastavni plan i program - Izmjene i dopune

Voditeljice programa:

Prof. dr. Melika Husić-Mehmedović, redovna profesorica

Prof. dr. Selma Kadić-Maglajlić, vanredna profesorica

Sarajevo, 2023. godine

1. UVOD

Naziv podorganizacijske jedinice	Centar za interdisciplinarne studije
Adresa	Zmaja od Bosne 8, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Telefon	+387 (0)33 668 685 +387 (0)33 668 683
E-mail	cis@cis.unsa.ba
Web stranica	www.cis.unsa.ba

1.1. O Centru za interdisciplinarne studije

Centar za interdisciplinarne studije (CIS) osnovan je 1995. godine u okviru Univerziteta u Sarajevu sa ciljem promocije interdisciplinarnog pristupa u oblasti visokog obrazovanja i razvojem obrazovnih, naučnih i istraživačkih programa koji prevazilaze okvire pojedinačnih naučnih disciplina. CIS je usmjeren ka interdisciplinarnom obrazovanju nove generacije stručnjaka/inja iz Bosne i Hercegovine, kao i iz zemalja regije jugoistočne Evrope. Kao takav, CIS okuplja više od stotinu uvaženih domaćih i stranih eksperata iz brojnih naučnih oblasti koji zajednički rade na obrazovnim, naučnim i razvojnim programima i projektima. CIS predstavlja inovativni inkubator za interdisciplinarne programe i projekte u okviru Univerziteta u Sarajevu.

Fokus djelovanja CIS-a ostvaruje se kroz tri osnovne oblasti, i to:

1. Ciklično interdisciplinarno obrazovanje kroz programe postdiplomskih (master) i doktorskih studija
2. Neciklično interdisciplinarno obrazovanje kroz programe cjeloživotnog učenja
3. Naučno-istraživački i tržišno orijentisani projekti interdisciplinarnog karaktera.

Vizija: Interdisciplinarni pristup kao temeljno određenje obrazovnog sistema Bosne i Hercegovine i njenih javnih politika.

Misija: Centar za interdisciplinarne studije teži postati prepoznatljiv u akademskoj, društvenoj i poslovnoj zajednici kao inkubator za interdisciplinarno obrazovanje i interdisciplinarne projekte. U tom smislu, CIS je angažovan u misiji promocije interdisciplinarnosti u obrazovanju, nauci i javnim politikama, čime doprinosi širenju temeljnih znanja, kritičkom promišljanju i razumijevanju društvenih i prirodnih fenomena, te pripremi i provođenju naučno i stručno utemeljenih javnih politika i mjera.

Doktorski program se izvodi u prostorijama Centra za interdisciplinarne studije – Prof. dr. Zdravko Grebo i online, a što se definiše kao hibridni model izvođenja nastave i primjenjuje se najčešće zajedno (i inclass i online) ili samo kao online u slučaju gostujućih predavača ili vanrednih i drugih okolnosti.. Centar raspolaže sa 4 sale za predavanja koje su opremljene računarima, smart board-om i drugim nastavnim sredstvima, zatim bibliotekom i čitaonicom. Navedeni će resursi biti stavljeni na raspolaganje pri izvođenju studijskog programa. U svrhu realizacije nastavno-

naučnog procesa, Centar raspolaže odgovarajućim prostorom, opremom i drugim nastavnim sredstvima neophodnim za kvalitetno obavljanje nastavnog i naučno-istraživačkog rada.

1.2. Razlozi za pokretanje studija

- 1. Značaj studija s obzirom na potrebe tržišta rada u javnom i privatnom sektoru** - Interdisciplinarnost doktorskog programa je ne samo trend, već i obaveza na univerzitetima širom svijeta. Pokretanjem ovakvog studija UNSA se upoređuje sa vodećim svjetskim univerzitetima kao što su Berkeley University¹; Ghent University²; Princeton University³, ili regionalnim poput Univerziteta u Ljubljani⁴ i Univerziteta u Novom Sadu⁵ koji su prepoznali važnost interdisciplinarnog pristupa nauci i naučno istraživačkom radu. Sa druge strane, područje Globalnih studija dobija sve veći značaj u razumijevanju globalizacije, kao multidimenzionalnog procesa, sa ozbiljnim društvenim, kulturološkim, političkim i ekonomskim aspektima. Upravo ovakav program je u svojoj naravi interdisciplinarni, sa istorijskim pristupom društvenim problemima sadašnjice. Također, program naglašava lokalni, regionalni i globalni kontekst, te je kao takav veoma iskoristiv posebno u javnom sektoru u BiH, koja stremi pristupu u EU, dok istovremeno rješava lokalne probleme i bori se za svoje mjesto unutar regije. Tržište rada u vladinom i nevladinom sektoru, u međunarodnim organizacijama, te u diplomatsko-konzularnim predstavništvima će biti obogaćeno stručnjacima koji odlično poznaju aktuelna društvena pitanja, posjeduju pronicljivost i analitičnost koju daje doktorski program, te prilagodljivost različitim društvenim kontekstima.
- 2. Usklađenost s misijom Univerziteta i strategijom predlagača studijskoga programa kao i sa aktuelnim strateškim dokumentom Univerziteta** - Univerzitet u Sarajevu kroz svoje strateške dokumente višestruko podržava interdisciplinarnost programa, posebno na III ciklusu studija. Obaveza interdisciplinarnosti studija je obuhvaćena Programom rada rektora, Strategijom razvoja NI/UN UNSA i drugim strateškim dokumentima, trenutno važećim ili onim u izradi na UNSA. Dodatno, u strategijama na svim nivoima (UNSA, Kanton Sarajevo i Federacija BiH) se navodi značaj praćenja trendova u okruženju, te u poređenju sa svjetskim univerzitetima, što je dodatna potvrda o važnosti fokusiranja na interdisciplinarne programe. Koncept studiranja sva tri ciklusa studija unutar jedne discipline je ograničavajući i kao takav prevaziđen u svijetu, i kandidatima, posebno na III ciklusu studija je neophodno ponuditi širu paletu mogućnosti kroz interdisciplinarni pristup. Ovaj interdisciplinarni doktorski program iz Globalnih studija upravo ispunjava sve navedene kriterije.
- 3. Uporedivost studijskog programa s programima akreditiranih srodnih studijskih programa** – Slijedom sličnih programa, kao npr. program II ciklusa Evropske studije koji se u Centru za interdisciplinarne studije izvodi od 1998. godine, javlja se potreba

¹ <https://grad.berkeley.edu/programs/interdisciplinary/> (pristupljeno 5. 2. 2019.)

² <https://www.ugent.be/en/research/doctoralresearch/enrolment-doctorate/interdisciplinaryphd.htm> (pristupljeno 5. 2. 2019.)

³ <https://www.princeton.edu/ihum/> (pristupljeno 5. 2. 2019.)

⁴ <https://www.fdv.uni-lj.si/en/study/study-at-the-FDV/doctoral-programmes> (pristupljeno 5. 2. 2019.)

⁵ <https://www.uns.ac.rs/index.php/rs/univerzitet/centri/acimsi/acimsi/das-rodne-studije> (pristupljeno 5. 2. 2019.)

za nastavkom školovanja naših alumnijsa u interdisciplinarnom području. Globalne studije svojim karakterom na jedinstven način upotpunjuje interdisciplinarnost sa fokusom prije svega na društvene nauke, te se bavi pitanjima poput ekonomskog razvoja, globalnih pravnih sistema, sigurnosnih pitanja na globalnom nivou, problema migracije, te demokratije i zaštite ljudskih prava. Dotiče se i humanističkih nauka sa izučavanjem globalnih kultura i religija, pitanja roda i slično. Globalne studije kao doktorski program se izučava na mnogim svjetskim univerzitetima, a da pomenemo samo neke kao University of Bern⁶; Humboldt Universitat⁷; University of Gothenburg⁸; University of Sussex⁹ i drugi. Na bazi detaljnog izučavanja curriculum-a na navedenim univerzitetima, kreiran je elaborat koji imate pred sobom.

1.3. Domaća i međunarodna suradnja sa interesnim skupinama

Predložena struktura i organizacija interdisciplinarnog doktorskog programa iz Globalnih studija se temelji na ECTS sistemu bodovanja te kao takav **omogućava mobilnosti studenata u domaćem i međunarodnom prostoru visokog obrazovanja**. Naime, mobilnost studenata je inkorporirana u sam program na slijedeći način:

- a) Doktorantima je omogućeno upisivanje izbornog predmeta (II semestar) sa bilo kojeg drugog doktorskog programa koji se izvodi na UNSA pod uvjetom da pohađanje takvog predmeta doprinosi izradi projekta doktorske disertacije (potrebno odobrenje voditelja doktorskog programa),
- b) Doktorantima je omogućeno upisivanje izbornog predmeta (II semestar) sa bilo kojeg akreditovanog doktorskog programa koji se izvodi na međunarodno priznatim univerzitetima u svijetu pod uvjetom da pohađanje takvog predmeta doprinosi izradi projekta doktorske disertacije (potrebno odobrenje voditelja doktorskog programa),
- c) Interdisciplinarni doktorski studij iz Globalnih studija predstavlja sadržajno raznoliku ponudu predmeta koje ovaj program nudi studentima drugih doktorskih programa koji se izvode na drugim organizacionim jedinicama UNSA.

Predložena struktura i organizacija interdisciplinarnog doktorskog programa Globalne studije podstiče **mobilnosti nastavnika u domaćem i međunarodnom prostoru visokog obrazovanja** na način da omogućuje uključivanje nastavnika sa svih organizacionih jedinica UNSA u nastavni proces kao i nastavnika iz inostranstva iz sadržaja obuhvaćenih ovim programom. Dodatno, predložena struktura i organizacija doktorskog programa omogućuje suradnju s drugim srodnim doktorskim studijima. To se prvenstveno odnosi na kreiranje zajedničkih predmeta i suradnju u naučno-istraživačkim projektima na koje se ovaj doktorski program oslanja. Ovdje je bitno naglasiti da Centar za interdisciplinarne studije ima visoko razvijenu suradnju sa mrežom različitih partnera, tako da i na ovom programu će biti nastavnici iz regiona (Univerzitet u Ljubljani, Univerzitet u Zagrebu, Univerzitet u Dubrovniku, Univerzitet u Novom Sadu i drugi), kao i nastavnici sa svjetskih univerziteta npr. Melburn University, Copenhagen Business School. Imajući

⁶ <https://www.phdportal.com/universities/494/university-of-bern.html> (pristupljeno 5. 2. 2019.)

⁷ <http://global-studies-programme.com/programme/phd-programme/> (pristupljeno 5. 2. 2019.)

⁸ <https://globalstudies.gu.se/english/cooperation/Rwanda/phd-program> (pristupljeno 5. 2. 2019.)

⁹ <https://www.sussex.ac.uk/study/phd/degrees/global-studies/international-development-global-studies-phd> (pristupljeno 5. 2. 2019.)

u vidu navedeno, kao i vodeći se strukturom i organizacijom ovog doktorskog programa postoje stvarne mogućnosti da ovakav studij postane okosnica jačeg povezivanja UNSA sa svijetom.

Ne treba zaboraviti da kroz obrazovanje doktoranata koji će steći naučni stepen doktora interdisciplinarnih nauka iz područja Globalne studije ostvaruju se potrebni preduvjeti za daljnji razvoj interdisciplinarnosti u okviru nastavnih i naučnih institucija u BiH, kao i drugih javnih i privatnih ustanova, odnosno organizacija izvan visokoškolskog sistema kojima je neophodan interdisciplinarni pogled na određene probleme. Upravo zato, moguće je očekivati da različite međunarodne organizacije, kao i nevladin sektor koji djeluje u BiH će omogućiti brojne prilike za zapošljavanje svršenim doktorantima Globalnih studija. Istovremeno, otvorene su i mogućnosti zapošljavanja u brojnim javnim institucijama u BiH kao i izvan BiH, a koje se bave integracijskim procesima i procesima proširenja EU.

2. OPĆI DIO

Naziv studijskog programa	Interdisciplinarni doktorski program iz društvenih nauka: Globalne Studije
Nositelj studijskog programa	Univerzitet u Sarajevu, Centar za interdisciplinarne studije
Vrsta studijskog programa	Akademski studijski program
Nivo studijskog programa	III ciklus studija
Način izvođenja nastave	Hibridni model izvođenja nastave (i in-class i online)
Trajanje studijskog programa	6 semestara
ECTS krediti	180 ECTS
Akademski/stručni naziv koji se stiče po završetku studija	Doktor interdisciplinarnih društvenih nauka
Jezik studija	Engleski/bosanski jezik
Europski kvalifikacijski okvir (EQF)¹⁰	Nivo 8
Frascati kvalifikacija¹¹	509 Ostale društvene nauke Društvene nauke – interdisciplinarno

2.1. Ciljevi programa

Globalne studije je interdisciplinarno područje u nastajanju posvećeno razumijevanju globalnih kretanja kao višedimenzionalnog procesa sa ozbiljnim društvenim, kulturnim, političkim, ekološkim i ekonomskim posljedicama. Ovo područje zahtijeva interdisciplinarni, historijski pristup savremenim društvenim problemima. Također naglašava potrebu za istodobnim razumijevanjem problema u njihovom lokalnom, nacionalnom, regionalnom i globalnom (međunarodnom i transnacionalnom) kontekstu. Interdisciplinarni doktorski studij Globalne studije pruža jedinstven interdisciplinarni program za studente koji žele proučavati globalna

¹⁰ <https://ec.europa.eu/ploteus/content/descriptors-page#footnote4>

¹¹ Frascati Manual 2015 Guidelines for Collecting and Reporting Data on Research and Experimental Development DOI: <https://dx.doi.org/10.1787/9789264239012-en>

pitanja kao što su sukobi, migracije, ljudska prava, održivost, politička ekonomija, kultura, rod, religija i razvoj iz interdisciplinarne perspektive.

Temeljni cilj interdisciplinarnog doktorskog programa Globalne studije jeste proširenje znanja studenata u području interdisciplinarnog istraživanja u društvenim naukama, razvijanje samostalnih istraživačkih sposobnosti studenata i stvaranje budućih istraživača sposobnih da vode interdisciplinarne istraživačke projekte u društvenim naukama. Nadalje, cilj interdisciplinarnog doktorskog programa je poticati kritičko razmišljanje kod polaznika te i osigurati preduvjete za uspješan i odgovoran naučni rad u skladu s najvišim naučnim, metodološkim i etičkim standardima. Ovaj studij, će u najboljoj mogućoj mjeri osposobiti studente za njihovu daljnju akademsku karijeru ili karijeru u vladinom ili nevladinom sektoru.

2.2. Selekcija kandidata i prohodnost studija

U skladu sa članom 22. Pravila studiranja za treći ciklus studija UNSA, na konkurs se mogu prijaviti kandidati koji su stekli diplomu drugog ciklusa studija, integrisanog studija, akademskog specijaliste i magistra nauka/umjetnosti prema predbolonjskom sistemu studiranja (minimalno 300 ECTS). Za interdisciplinarni doktorski program Globalne studije, zbog njegove naravi, ne postoji ograničenje naučne/umjetničke oblasti koju su kandidati prethodno završili.

Kriteriji za selekciju kandidata/tkinja su sljedeći: akademski kvalitet (prosjeck ocjena tokom I i II ciklusa studija), aktivno znanje engleskog jezika i komunikativnost. Izbor kandidatkinja i kandidata vrši Vijeće studija na osnovu predatih aplikacija i traženih dokumenata (univerzitetska diploma, prepis ocjena, dokument koji potvrđuje aktivno znanje engleskog jezika, preporuke i pismo motivacije). Postoji i mogućnost posebnog razgovora sa kandidatima u užem izboru. Na osnovu rezultata postignutih na drugom ciklusu studija, integriranom studiju, specijalističkom ili postdiplomskom, na bazi relevantnih publikacija u međunarodnim časopisima sa dvostrukom recenzijom, te na bazi razgovora sa kandidatima, napraviti će se i objaviti rang lista prijavljenih i primljenih kandidata. Dodatno, voditi će se računa da se postigne uravnotežena zastupljenost kandidata s obzirom na stečene diplome iz različitih naučnih oblasti.

Također, u skladu sa Pravilima studiranja za treći ciklus studija UNSA, član 22. kandidatima koji su stekli titulu magistra nauka/umjetnosti prije uvođenja bolonjskog sistema trocikličnog studiranja ili titulu akademskog specijaliste, tj. upisuju doktorski studij sa 360 ECTS, priznaje se 60 studijskih bodova, i to kroz priznavanje dva izborna predmeta i/ili izradu dijela projekta, odnosno radne verzije doktorata. Ovi kandidati, prema istom članu, plaćaju dvije trećine ukupne cijene studija.

2.3. Analiza mogućnosti zapošljavanja nakon završenog studija

Prije elaboracije mogućnosti za zapošljavanje doktoranata ovog studija, ukratko će biti dat osvrt ciljnih skupina koje su identificirane kao primarno zainteresirane za ovaj studij:

1. Primarnu ciljnu skupinu kojoj je usmjeren Program čine studenti, a naročito studenti sa završenim II ciklusom na nekim od interdisciplinarnih studija koji su bili realizirani

u CIS-u u proteklim godinama. Oni imaju potrebu za dodatnim obrazovanjem u okviru III ciklusa interdisciplinarnih programa.

2. Sekundarnu ciljnu skupinu čine zaposleni u međunarodnim vladinim i nevladinim agencijama, ambasadama, javnom i privatnom sektoru na pozicijama koje zahtijevaju visok nivo analitičnosti te širok spektar poznavanja različitih društvenih tema u ranoj i srednjoj fazi razvoja svoje karijere. Naime, identificirane organizacije imaju izraženu potrebu za dokvalifikacijom osoblja iz oblasti u kojoj obavljaju dužnost, a koje najčešće nisu oblasti za koje posjeduju odgovarajuća obrazovna zvanja. Tu su i zaposleni koji dolaze iz realnog sektora, a čine ih profesionalci na pozicijama srednjeg menadžmenta, kojima su potrebna dodatna ekspertna znanja i vještine iz oblasti kojima se bave. Dodatno, zaposleni profesionalci su zasićeni konvencionalnim obrazovnim sistemom i izazove traže u interdisciplinarnom pristupu i novim temama.

Vladavina prava, poštivanje ljudskih prava i demokratija, ekonomski rast i razvoj, održivost, uvažavanje kultura i raznolikosti su osnovni postulati na kojima se temelji svaka suvremena država. Proces pridruživanja Bosne i Hercegovine Evropskoj Uniji donosi sveobuhvatne promjene i reforme, te kao takav neophodno zahtijeva interdisciplinarni pristup, jer je samo tako moguće s jedne strane uobličiti, odnosno omogućiti preuzimanje i primjenu pravne stečevine Europske unije u BiH, na način koji uvažava različitosti, te prati savremene razvojne trendove. Taj proces nesumnjivo treba stalnu podršku istraživača kako bi se rezultati tih istraživanja inkorporirali u tranzicijske i razvojne procese. Naime, stručnjaci koji razumiju interdisciplinarni metod naučno-istraživačkog rada usmjeren na potrebne integracije i sinteze između naučnih disciplina, te zajednički nastup prema naučnim i drugim dostupnim fondovima za podršku nauci i razvoju su neophodni za kreatora javnih politika te budućnost BH integracija. U tom smislu, doktoranti koji završe ovaj studij biće nezaobilazan resurs u smislu ljudskih potencijala u oblasti politika istraživanja i analiza, interdisciplinarnog istraživačkog metoda koji je neizostavan uslov pripreme relevantnih javnih politika, te izvora novih ideja u funkciji korektivnog djelovanja. Stručnjaci koji su u mogućnosti da odgovore ovim izazovnim i širokim temama su upravo oni koje vidimo kao svršeničke Interdisciplinarnog doktorskog programa Globalne studije.

Tržište rada u vladinom i nevladinom sektoru, u međunarodnim organizacijama, te u diplomatsko-konzularnim predstavništvima će biti obogaćeno stručnjacima koji odlično poznaju aktuelna društvena pitanja, posjeduju pronicljivost i analitičnost koju daje doktorski program, te prilagodljivost različitim društvenim kontekstima. U trenutku izrade Elaborata prema zvaničnim podacima Službe za zapošljavanje, agencije Posao.ba, te na brojnim drugim web stranicama se potražuju kadrovi koji bi zadovoljavali nakon završetka ovog doktorskog programa. Više informacija u Dodatku 2.

2.4. Skala ocjenjivanja

Svaki predmet ima odgovornu nastavnicu/ika, a u izvođenju nastave učestvuju i gostujuće profesorice i profesori sa UNSA ili iz europskih partnerskih univerziteta. Dio časova biće iskorišten za problemska izlaganja profesora/ice koji/a je voditelj/ica modula, kao i gostujućih inostranih i domaćih eksperata/tica. Pored toga, očekuje se aktivno učešće studenata/tica u raspravama o pojedinim aktuelnim problemima. Ispit se polaže nakon odslušanij predavanja iz svakog

pojednog modula. Voditelj/ica modula je zadužen/a za obavljanje ispita i ocjenu pristupnog rada. Pohađanje svih komponenti programa je obavezno.

Metodologija izvođenja nastave uključuje analizu naučnih članaka, diskusije, radionice, prezentacije, te je u potpunosti interaktivna. Svaka od ovih aktivnosti biće odgovarajuće vrednovana u toku semestra, a rad na prijedlogu teme doktorske disertacije koordiniran od strane mentora. U skladu sa Pravilima UNSA, doktorski rad se radi uz redovne konsultacije sa mentorom/icom te se javno brani. Ocjenjuje je komisija imenovana od strane Vijeća studija. Mentor/ica je član/ica Komisije za ocjenu i odbranu doktorske disertacije.

U implementaciji studija primjenjuju se bolonjski standardi: mobilnost (studenata/ica, predavača/ica, istraživača/ica), ECTS, partnerstvo univerziteta (učesće inostranih predavača u realizaciji predmeta, rad na razvoju nastavnog plana i programa), te evropska dimenzija visokog obrazovanja.

2.5. Osiguranje kvalitete

Osiguranje i interna kontrola kvaliteta rada visokoškolskih institucija i provođenja studijskih programa su adresirani Zakonom o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo, Statutom Univerziteta u Sarajevu, i ostalim relevantnim pravnim aktima Univerziteta, nosilaca ovog studijskog programa. Više o uslovima za osiguranje kvaliteta u Centru za interdisciplinarne studije se nalazi u Dodatku 1.

Prema Evropskim standardima i smjernicama za unutrašnje osiguranje kvalitete na visokoobrazovnim ustanovama, na temelju kojih Univerzitet u Sarajevu utvrđuje postupke unapređenja i upravljanja kvalitetom, Centar je obavezan sastaviti plan postupka osiguranja kvalitete studijskog programa. Kvalitet i uspješnost dokorskog studija prati se na nivou cjelokupnog studija i u nadležnosti je Vijeća Centra i Vijeća dokorskog studija. Kontinuirano se vrši evaluiranje izvođenja nastave prema proceduri koja se sprovodi na sva tri ciklusa studija.

Tokom realizacije dokorskog studija planirani su sljedeći alati za osiguranje i unapređenje kvaliteta:

- evaluacija sadržaja, načina provođenja programa,
- evaluacija nastavnika od strane studenata,
- evaluacija izvedbenog plana i programa od strane participirajućih nastavnika,
- razmatranje uspješnosti i kritičnih elemenata nakon završene svake generacije studijskog programa,
- analiza uspješnosti završavanja studija.

Cilj evaluacije nastave i nastavnika od strane studenata je dobiti uvid u kvalitetu nastave i rada svakog pojedinog nastavnika te na temelju dobivenih ocjena odrediti mjere za unapređenje i poboljšanje te kvalitete. Studentska evaluacija nastave i nastavnika provodi se kao anketa najmanje jednom godišnje ili po završetku semestra u skladu sa Zakonom i Statutom Univerziteta.

Informiranje javnosti o studijskom programu koji se nudi (nastavni plan i program, ishodi učenja...) posebno kroz:

- Objavljivanje studijskog programa
- Javnost ispita i javnost odbrane: doktorskih seminarskih radova, projekta doktorske disertacije, radne verzije doktorske disertacije
- Javna odbrana doktorske disertacije

3. OPIS STUDIJSKOG PROGRAMA

3.1. Ishodi učenja

Osnovni cilj samog studija jeste da pripremi doktorante za samostalno vođenje naučnoistraživačkih projekata, te daljnje naučno i akademsko napredovanje u polju interdisciplinarnih globalnih studija. Nadalje, očekuje se da će doktoranti nakon postizanja dokorskog stupnja moći nastaviti naučno usavršavanje u zemlji i inostranstvu kroz postdoktorske studije (stipendije u okviru programa koje finansira EU, Fulbrightove stipendije, JFP, DAD stipendije, i sl.)

Pojedinačni ishodi učenja se ogledaju u slijedećem:

Znanje: Razumijevanje teorije globalizacije kroz pitanja geopolitike, ekonomije i prava, odnosno pravde. Razumijevanje i interpretacija teorijskih koncepata u širokom području društvenih nauka.

Vještine: Prepoznavanje promjena u društvu i kritička analiza, te interpretacija savremenih međunarodnih odnosa, problema i izazova. Samostalno korištenje metodologije naučnih istraživanja, te razvijanje analitičkih sposobnosti na području procjene globalnih trendova.

Kompetencije: Stjecanje perspektive o globalnim izazovima i njihovom uticaju na život jedinke, životnu sredinu, ekonomska kretanja, pravdu, institucije, tehnologiju i sve ostale sfere savremenog svijeta. Planiranje i anticipiranje uticaja globalnih kretanja na razini države i organizacije. Sposobnost formuliranja, provođenja i prezentiranja kvantitativnih i kvalitativnih istraživanja.

3.2. Struktura studija

U skladu sa Pravilima studiranja za treći ciklus studija na Univerzitetu u Sarajevu, struktura dokorskog programa Globalne studije je napravljena kako slijedi:

- Prvi semestar – Tri obavezna predmeta, ukupno 30 ECTS i 105 sati kontakt nastave
- Drugi semestar – Dva obavezna predmeta i jedan izborni predmet sa ponuđene liste, ukupno 30 ECTS i 105 sati kontakt nastave
- Treći semestar – Izrada i prijava projekta doktorske disertacije, ukupno 200 sati i 30 ECTS
- Četvrti semestar – Izrada i odbrana projekta doktorske disertacije, ukupno 200 sati i 30 ECTS

- Peti semestar – Izrada radne verzije doktorske disertacije, ukupno 200 sati i 30 ECTS
- Šesti semestar – Izrada i odbrana finalne verzije doktorske disertacije, ukupno 200 sati i 30 ECTS.

Polaznici interdisciplinarnog dokorskog programa slušaju i polažu ukupno pet obaveznih predmeta, koji su utemeljeni u tri osnovne oblasti društvenih nauka te metodologiji naučno-istraživačkog rada, a vodeći računa o tome da je i svaki predmet interdisciplinaran u svojoj naravi. Ovo su ključna pitanja koja se izučavaju u globalnom kontekstu, sa aktuelnim problemima koje moderno okruženje sa sobom nosi. Polaznici kreću od metodologije naučno istraživačkog rada, te nastavljaju sa dva predmeta: prvi je utemeljen na globalnom poretku, drugi na pitanjima prava i pravde. Obavezni predmet je i Istraživačke metode u društvenim naukama, koji će biti neophodan kandidatima da u smislu različitih kvantitativnih i kvalitativnih istraživačkih metoda razumiju naučna istraživanja i metodologiju NIR-a a i kao preduslov za razumijevanje posljednjeg obaveznog predmeta utemeljenog na ekonomiji i globalizaciji.

Pored obaveznih, polaznici biraju i jedan izborni predmet sa ponuđene liste, koji studentima nude užu specijalizaciju, zavisno od individualnih interesa. Zbog specifičnosti interdisciplinarnog studija, i kandidati dolaze sa različitim predznanjima i interesovanjima, neophodno im je ponuditi širu mogućnost za dalje usmjeravanje. Lista izbornih predmeta je kreirana na način da omogući polaznicima da samostalno, s razumijevanjem i kritički prate relevantnu naučnu literaturu, te da ovladavaju vještinama prepoznavanja i proučavanja naučnih problema. Na listi izbornih predmeta se nalaze predmeti koji tretiraju različita pitanja, od pitanja roda i rodni politika, kulture, religije, tehnologije, te geopolitike. Da bi studenti imali individualizirani pristup u izboru izbornog predmeta na koji će se vjerovatno fokusirati i njihova disertacija, za manje od 5 studenata izvodi se konsultativna nastava na izbornim predmetima i to u trećini planiranog fonda sati (10 sati).

Polaznici su obavezni nakon svake godine, prezentirati svoj progres na PhD danima, koji su uobičajno organizirani u junu. Konačno, program je obogaćen dodatnim radionicama koje imaju za cilj dodatno obogatiti naučno-istraživačke vještine kandidata i otvoriti mogućnost za nove ideje za istraživanje u doktorskoj disertaciji.

Radionice će ponuditi mogućnost studentima da i sami kreiraju sadržaj sadržaj, u zavisnosti od njihovih potreba, a uloga nastavnika je da bude facilitator. Ove radionice će biti otvorene za javnost, tj. u vidu kratkih seminara će se ponuditi doktorantima sa drugih organizacionih jedinica ili univerziteta u regionu, ili naprednim master studentima. To će dovesti do vidljivosti i prepoznatljivosti ovog dokorskog programa u društvu. Obzirom da radionice nemaju status predmeta, moguće je i obogatiti njihovu ponudu sa svakom novom generacijom.

3.3. Popis obaveznih i izbornih predmeta

Semestar	Nastavni modul	Sati	ECTS	Status modula	Odgovorni nastavnik/ca
Prvi	Metodologija istraživačkog rada	35	10	Obavezan	Prof. dr. Selma Kadić-Maglajlić Prof. dr. Melika Husić-Mehmedović
Prvi	Globalni poredak i savremene društvene teorije	35	10	Obavezan	Prof. dr. Damir Kapidžić Prof. dr. Dino Abazović
Prvi	Globalna pravda	35	10	Obavezan	Prof. dr. Midhat Izmirlija Prof. dr. Asim Mujkić
	Ukupno prvi semestar	105	30		
Drugi	Istraživačke metode u društvenim naukama	35	10	Obavezan	Prof. dr. Maja Arslanagić-Kalajdžić Prof. dr. Dženana Husremović
Drugi	Ekonomija i globalizacija	35	10	Obavezan	Prof. dr. Adnan Efendić
Drugi	Izborni predmet	35	10	izborni	
	Ukupno drugi semestar	105	30		
Treći	Izrada projekta doktorske disertacije		15	rad na disertaciji	
Treći	Prijava projekta doktorske disertacije		15	rad na disertaciji	
	Ukupno treći semestar	200	30		
Četvrti	Izrada doktorske disertacije		15	rad na disertaciji	
Četvrti	Obrana projekta doktorske disertacije		15		
	Ukupno četvrti semestar	200	30		
Peti	Izrada radne verzije doktorske disertacije	200	30		
Šesti	Izrada i odbrana doktorske disertacije	200	30	rad na disertaciji	
	UKUPNO		180		

Lista izbornih predmeta:

Semestar	Nastavni modul	Sati	ECTS	Status modula	Odgovorni nastavnik/ca
Drugi	Društveni algoritam: tehnologija, mediji, politika	35	10	izborni	Prof. dr. Mario Hibert
Drugi	Religija u globalnom društvu	35	10	izborni	Prof. dr. Dino Abazović
Drugi	Rod i globalizacija	35	10	izborni	Prof. dr. Jasna Bakšić Muftić
Drugi	Globalne kulture	35	10	izborni	Prof. dr. Ksenija Kondali
Drugi	Geopolitika*	35	10	izborni	Prof. dr. Nerzuk Ćurak

*predmet se izvodi na BHS jeziku

Lista radionica:

Semestar	Nastavni modul	Sati	Status modula	Odgovorni nastavnik/ca
	Komunikacija i prezentacija	3	radionica	Prof. Melika Husić-Mehmedović
	Akademsko pisanje	3	radionica	Prof. dr. Selma Kadic-Magljajlic
	Istraživačka etika	3	radionica	Prof. dr. Hariz Halilović
	Tematske radionice	3	radionica	Prof. Midhat Izmirlija

DODATAK 1: USLOVI IZVOĐENJA STUDIJSKOG PROGRAMA

1. Mjesto i infrastruktura izvođenja studijskog programa

Centar za interdisciplinarne studije Univerziteta u Sarajevu

Adresa	Zmaja od Bosne 8, Kampus Univerziteta
Ukupna površina	700 m ²
Učionice/sale za predavanja	4 (ukupna površina 279 m ²)
Kancelarijski prostor	12 (ukupna površina 178 m ²)
Biblioteka	1 (65 m ²)
Čitaonica	1
Ostali sadržaji	Hol, kuhinja (1), toaleti (6), arhiva (1), (ukupna površina 243 m ²)
Tehnička oprema i nastavna sredstva	Server (1), računari (20), smart board (2), laptopi (5), projektori (4), printer (6)

Studij II/III ciklusa se izvodi u prostorijama Centra za interdisciplinarne studije Univerziteta u Sarajevu. Centar raspolaže sa 4 sale za predavanja koje su opremljene računarima, smart board i drugim nastavnim sredstvima, zatim bibliotekom i čitaonicom. Navedeni će resursi, po potrebi, biti stavljeni na raspolaganje pri izvođenju studijskog programa koji se izvodi hibridno. U svrhu realizacije nastavno-naučnog procesa, Centar raspolaže odgovarajućim prostorom, opremom i drugim nastavnim sredstvima neophodnim za kvalitetno obavljanje nastavnog i naučno-istraživačkog rada, što je u skladu sa standardima i normativima za obavljanje djelatnosti.

1.2 Nastavnici i saradnici uključeni u nastavni proces

Predmet	Nastavnik**	Matična institucija
Metodologija istraživačkog rada	Prof. dr. Selma Kadić-Maglajlić Prof. dr. Melika Husić-Mehmedović	Copenhagen Business School Univerzitet u Sarajevu Ekonomski fakultet
Globalni poredak i savremene društvene teorije	Prof. dr. Damir Kapidžić Prof. dr. Dino Abazović	Univerzitet u Sarajevu Fakultet političkih nauka Univerzitet u Sarajevu Fakultet političkih nauka
Globalna pravda	Doc. dr. Midhat Izmirlija Prof. dr. Asim Mujkić	Univerzitet u Sarajevu Pravni fakultet Univerzitet u Sarajevu Fakultet političkih nauka
Istraživačke metode u društvenim naukama	Doc. dr. Maja Arslanagić-Kalajdžić Prof. dr. Dženana Husremović	Univerzitet u Sarajevu Ekonomski fakultet Univerzitet u Sarajevu Filozofski fakultet

		Univerzitet u Sarajevu Ekonomski fakultet
Ekonomija i globalizacija	Prof. dr. Adnan Efendić Prof. dr. Nebojša Stojčić Prof. dr. Hariz Halilović	Univerzitet u Sarajevu Ekonomski fakultet Sveučilište u Zagrebu Ekonomski fakultet Royal Melbourne Institute of Technology
Društveni algoritam: tehnologija, mediji, politika	Prof. dr. Mario Hibert Prof. dr. Petar Jandrić Prof. dr. Vladan Joler	Univerzitet u Sarajevu Filozofski fakultet Sveučilište u Zagrebu Filozofski fakultet Univerzitet u Novom Sadu Akademija likovnih umjetnosti
Religija u globalnom društvu	Prof. dr. Dino Abazović	Univerzitet u Sarajevu Fakultet političkih nauka
Rod i globalizacija	Prof. dr. Jasna Bakšić Muftić Prof. dr. Zilka Spahić-Šiljak	Univerzitet u Sarajevu Pravni fakultet Univerzitetu u Zenici Filozofski fakultet
Globalne kulture	Prof. dr. Ksenija Kondali	Univerzitet u Sarajevu Filozofski fakultet
Geopolitika	Prof. dr. Nerzuk Ćurak	Univerzitet u Sarajevu Fakultet političkih nauka

*CV i Odluke o posljednjem izboru svih učesnika u nastavi su prilog ovog dokumenta

U nastavnom procesu će učestvovati gostujući predavači sa univerziteta u i van BiH kao i stručnjaci iz prakse. **Odgovorni nastavnici za predmete su boldirani.

1.3 Optimalan broj studenata

Za djelotvornu izvedbu doktorskog studija predviđen je maksimalni upis od 20 studenata. Minimalan broj za održivost doktorskog studija, odnosno realizaciju studijskog programa, na osnovu koga je izrađen budžet u prilogu elaborata je 10 kandidata.

1.4 Procjena troškova studija po studentu

Prijedlog je da cijena doktorskog studija Globalne studije iznosi 18.000 KM (konvertibilnih maraka) po studentu. Cijena studija je u skladu sa Odlukom Vlade Kantona o davanju saglasnosti na visinu participacije cijena usluga, upisnina i drugih troškova studija Univerziteta u Sarajevu. Dinamika plaćanja vezuje se za plaćanje po semestrima u iznosu od 3.000 KM ili po godinama 6.000 KM.

Elementi kalkulacije cijene koštanja doktorskog studija daju se prema ukupnom broju nastavnih sati studija i cijene po satu izraženoj u KM u okviru minimalnih i maksimalno utvrđenim iznosima prema Odluci Vlade Kantona. To podrazumijeva da strukturu kalkulacije čini ukupan broj nastavnih sati po svim semestrima. U semestrima gdje studij nije iskazan kroz broj nastavnih sati (III-VI) u prijedlogu kalkulacije će se predložiti radni broj tih sati.

Obzirom na naznačeno predlažu se sljedeći elementi kalkulacije:

I SEMESTAR – 3 predmeta x 35+35 sati = 105 sati inclass i 105 sati pripreme
210 sati

II SEMESTAR – 3 predmeta x 35+35 sati = 105 sati inclass i 105 sati pripreme
210 sati

III SEMESTAR - Izrada projekta doktorske disertacije
Prijava projekta doktorske disertacije
200 sati (uključene dvije radionice ukupno 20 sati)

IV SEMESTAR - Izrada doktorske disertacije
Obrana projekta doktorske disertacije
200 sati

V SEMESTAR - Izrada radne verzije doktorske disertacije
200 sati (uključene tri radionice ukupno 30 sati)

VI SEMESTAR – Izrada i odbrana doktorske disertacije
200 sati

Ukupan broj nastavnih sati za studij u cjelini = 1.220 sati

Cijena po satu programa iznosi 18.000/1.220 = 14,75 KM

Osiguranje kvalitete studijskog programa

Način praćenja kvalitete i uspješnosti realizacije studijskog programa

Prema Evropskim standardima i smjernicama za unutrašnje osiguranje kvalitete na visokoobrazovnim ustanovama¹², na temelju kojih Univerzitet u Sarajevu donosi postupke unapređenja i upravljanja kvalitetom, Centar je obavezan sastaviti plan postupka osiguranja kvalitete studijskog programa. Kvalitet i uspješnost doktorskog/master studija prati se na nivou cjelokupnog studija i u nadležnosti je Vijeća Centra i Vijeća doktorskog/master studija. Kontinuirano se vrši evaluiranje izvođenja nastave prema proceduri koja se sprovodi na II ciklusu studija.

- **Dokumentacija na kojoj se temelji sistem osiguranja kvaliteta**

Osiguranje i interna kontrola kvaliteta rada visokoškolskih institucija i provođenja studijskih programa su adresirani Zakonom o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo, Statutom Univerziteta u Sarajevu, i ostalim relevantnim pravnim aktima Univerziteta, nosilaca ovog studijskog programa.

- **Tokom realizacije doktorskog studija planirani su sljedeći alati za osiguranje i unapređenje kvaliteta:**

- evaluacija sadržaja, načina provođenja programa;
- evaluacija nastavnika od strane studenata;
- evaluacija izvedbenog plana i programa od strane participirajućih nastavnika;
- razmatranje uspješnosti i kritičnih elemenata nakon završene prve generacije studijskog programa;
- analiza prolaznosti na ispitima;

¹² Standardi i smjernice za obezbjeđivanje kvaliteta u Evropskom prostoru visokog obrazovanja (ESG)
<http://www.heg.gov.ba/Dokumenti/Bolonja/?id=6150>

- analiza uspješnosti završavanja studija;
- analiza/vrednovanje resursa za proces učenja i podučavanja

- **Evaluacija nastave i nastavnika od strane studenata**

Studentskom evaluacijom nastave i nastavnika namjerava se dobiti uvid u kvalitetu nastave i rada svakog pojedinog nastavnika te na temelju dobivenih ocjena odrediti mjere za unapređenje i poboljšanje nastavnog procesa. Studentska evaluacija nastave i nastavnika provodit će se u skladu sa Pravilnikom o studentskoj evaluaciji rada akademskog osoblja i uspješnosti realizacije nastavnih planova i programa na Univerzitetu u Sarajevu¹³.

Anketa (evaluacija rada akademskog osoblja) će se provoditi semestralno u skladu sa Zakonom, Statutom Univerziteta i Pravilnikom.

- **Praćenje ocjenjivanja i studentske prolaznosti u okviru studija**

Kriteriji i procedure za ocjenjivanje studenata su jasno definirani i transparentni, u skladu sa Zakonom, Statutom Univerziteta i Pravilima studiranja za prvi, drugi ciklus studija, integrirani, stručni i specijalistički studij na Univerzitetu u Sarajevu¹⁴/Pravilima studiranja za treći ciklus studija na Univerzitetu u Sarajevu - doktorski studij¹⁵. Kontinuiranim prikupljanjem podataka putem informacionog sistema, vršit će se analiza uspjeha studenata, prolaznosti, napredovanje studenata.

- **Vrednovanje dostupnosti resursa za proces učenja i podučavanja**

- Periodično vrednovanje materijalno – tehničkih resursa, bibliotečkog fonda i dr
- Planiranje investiranja finansijskih sredstava u resurse u cilju unapređenja efikasnosti rada

- **Opis postupaka informiranja javnosti o studijskom programu**

Informiranje javnosti o studijskom programu ogleda se kroz:

- informacioni paket o studijskom programu (nastavni plan i program, ishodi učenja, ...);
- javnost ispita;
- javnost odbrane: doktorskih seminarskih radova, projekta doktorske disertacije, radne verzije doktorske disertacije;
- javna odbrana doktorske disertacije

¹³ <http://www.unsa.ba/sites/default/files/dodatak/2018-12/Pravilnik%20evaluacija%20ak.%20osoblja.pdf>

¹⁴ <http://www.unsa.ba/sites/default/files/dodatak/2018-11/Pravila%20studiranja%20UNSA.pdf>

¹⁵ <http://www.unsa.ba/sites/default/files/dodatak/2018-12/Pravila%20III%20ciklus%20studija.pdf>

DODATAK 2: TRŽIŠTE RADA¹⁶

Državna služba:

Šef Odsjeka za rad i zapošljavanje (m/ž)

<https://www.posao.ba/#!searchjobs;keyword=;page=5;title=all;range=any;location=all;i=6;lk=:job=287034>

Stručni savjetnik u oblasti državljanstva (m/ž)

<https://www.posao.ba/#!searchjobs;keyword=;page=5;title=all;range=any;location=all;i=6;lk=:job=287033>

Stručni savjetnik za normativne poslove (m/ž)

<https://www.posao.ba/#!searchjobs;keyword=;page=6;title=all;range=any;location=all;i=6;lk=:job=287032>

Stručni saradnik u oblasti rada, sigurnosti i zdravlja na radu (m/ž)

<https://www.posao.ba/#!searchjobs;keyword=;page=9;title=all;range=any;location=all;i=6;lk=:job=285901>

Stručni savjetnik za normativno – pravne poslove u oblasti rada i radnih odnosa (m/ž)

<https://www.posao.ba/#!searchjobs;keyword=;page=9;title=all;range=any;location=all;i=6;lk=:job=285900>

Sekretar Ministarstva (m/ž)

<https://www.posao.ba/#!searchjobs;keyword=;page=9;title=all;range=any;location=all;i=6;lk=:job=285899>

Direktor/ica škole

<https://www.posao.ba/#!searchjobs;keyword=;page=11;title=all;range=any;location=all;i=6;lk=:job=285864>

Stručni saradnik za interne protokolarne odnose (m/ž)

<https://www.posao.ba/#!searchjobs;keyword=;page=13;title=all;range=any;location=all;i=6;lk=:job=284657>

Stručni saradnik za plansko – analitičke poslove (m/ž)

<https://www.posao.ba/#!searchjobs;keyword=;page=14;title=all;range=any;location=all;i=6;lk=:job=284655>

Međunarodne organizacije:

UNDP-National Consultant

https://jobs.undp.org/cj_view_job.cfm?cur_job_id=83335

UNDP-National Consultant for LG Performance Evaluation

https://jobs.undp.org/cj_view_job.cfm?cur_job_id=83245

UNDP-Head of Experimentation

https://jobs.partneragencies.net/erecruitjobs.html?JobOpeningId=21004&hrs_io_pst_seq=1&hrs_site_id=2

UNDP-Head of Exploration

https://jobs.partneragencies.net/erecruitjobs.html?JobOpeningId=21009&hrs_io_pst_seq=1&hrs_site_id=2

UNDP-Head of Solutions Mapping

¹⁶ Svim oglasima i web stranicama pristupljeno 8. 2. 2019. godine

https://jobs.partneragencies.net/erecruitjobs.html?JobOpeningId=20990&hrs_jo_pst_seq=1&hrs_site_id=2

OSCE-National Analysis and Reporting Officer, Education

<https://jobs.osce.org/vacancies/national-analysis-and-reporting-officer-education-vnbahn00872>

OSCE-National Analysis and Reporting Officer, Democratic Governance

<https://jobs.osce.org/vacancies/national-analysis-and-reporting-officer-democratic-governance-vnbahn00873>

OSCE-National Programme Officer, Legislative Support

<https://jobs.osce.org/vacancies/national-programme-officer-legislative-support-vnbahn00875>

SYLLABUS-I

Šifra predmeta: CISPHD1.1		Naziv predmeta: Metodologija istraživačkog rada	
Ciklus: III	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 10
Status: Obavezni		Ukupan broj sati: 35	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Osnovni cilj ovog predmeta je da ponudi pregled i logiku razvijanja metodologije naučno-istraživačkog rada. Posebno će se pažnja posvetiti istraživačkom procesu, razvijanju teorijskog okvira rad, strukturiranoj analizi literature, te konačno kvalitativnim istraživanjima. Za korištenje odabranih metoda potreban je sveobuhvatan i sistematičan način promišljanja te adekvatno predznanje, koje dodatno ukazuje na kompleksnost domene naučnog istraživanja kao neophodnog preduslova za adekvatan i uspješan rad na doktorskom studiju.		
Tematske jedinice:	1. Naučno-istraživački proces 2. Razvijanje teorijskog okvira 3. Strukturirana analiza literature 4. Osnovne istraživačke metode 5. Kvalitativne istraživačke metode 6. Specifične istraživačke metode 7. Akademsko pisanje		
Ishodi učenja:	Znanje: • Poznaje proces naučno-istraživačkog rada • Razumije ulogu kontekstualnog okvira u naučno istraživačkom radu • Poznaje osnovne bibliometrijske analize • Poznaje kvalitativne tehnike istraživanja i metode analize. Vještine: • Može pronaći i evaluirati adekvatnu literatura • Samostalno provodi bibliometrijsku analizu • Posjeduje osnovne vještine akademskog pisanja • Provodi kvalitativnu analizu sa ciljem odgovaranja na postavljena istraživačka pitanja. Kompetencije: • Nezavisno postavlja istraživačka pitanja • Pronalazi optimalnu istraživačku metodologiju za rješavanje postavljenog problema istraživanja.		
Metode izvođenja nastave:	Nastava se provodi kroz interaktivna predavanja koja uključuju demonstracije, grupni i individualni rad, te samostalni rad i prezentacije studenta.		

Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Radionica – pisanje prijave/prijedloga naučno-istraživačkog rada – 60% Analiza članka i prezentacija kritičkog osvrta – 30% Učešće u radu – 10%
Literatura:	Corley, K. G., & Gioia, D. A. (2011). Building theory about theory building: what constitutes a theoretical contribution?. <i>Academy of management review</i>, 36(1), 12-32. DiMaggio, P. J. (1995). Comments on " what theory is not". <i>Administrative science quarterly</i>, 40(3), 391-397. Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. <i>Journal of Business Research</i>, 133, 285-296. Lages, C. R. (2023). A systematic review and bibliometric analysis of the dark side of customer behavior: An integrative customer incivility framework. <i>Journal of Business Research</i>, 161, 113779. https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2023.113779 Sutton, R. I., & Staw, B. M. (1995). What theory is not. <i>Administrative science quarterly</i>, 371-384. Zeithaml, V. A., Jaworski, B. J., Kohli, A. K., Tuli, K. R., Ulaga, W., & Zaltman, G. (2020). A theories-in-use approach to building marketing theory. <i>Journal of Marketing</i>, 84(1), 32-51. Zupic, I., & Čater, T. (2015). Bibliometric Methods in Management and Organization. <i>Organizational Research Methods</i>, 18(3), 429–472. https://doi.org/10.1177/1094428114562629

Šifra predmeta:	Naziv predmeta: Globalni poredak i savremene društvene teorije		
Ciklus: III	Godina: 1.	Semestar: 1.	Broj ECTS kredita: 10
Status: Obvezan		Ukupan broj sati: 35	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	/		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Predmet ima za cilj da studente upozna sa teorijskim i empirijskim spoznajama iz oblasti politologije i sociologije, prvenstveno međunarodnih odnosa, demokratizacije i društvenih teorija. Empirijski će se kroz primjere pratiti razvoj i izazovi kroz koje države i društva Jugoistočne Europe prolaze u svijetlu promjena u globalnom poretku. Osnovni cilj je da studenti kritički propituju osnove dominantnih teorijskih diskursa u svjetlu posebnih iskustava regije iz koje dolaze, te da u okviru ovih diskursa prepoznaju odnose moći i objektiviziranja globalne stvarnosti.		
Tematske jedinice:	1. Globalni poredak danas 2. Razvitak globalnog poretka i uspostava suvremenog sustava međunarodnih odnosa 3. Empirijska osnova teorija međunarodnih odnosa 4. Uloga geopolitike u globalnom svijetu 5. Demokracija i globalni poredak 6. Autokracije i globalni poredak 7. Suradnja i konflikt u globalnom poretku. 8. Modernost i teorijski obrat – Göran Therborn o kritičkoj teoriji i zaostavštini XX stoljeća 9. Društvena struktura i sistemska analiza (Pierre Bourdieu, Michel Foucault, Immanuel Wallerstein) 10. Umreženo društvo i odbjegla modernost (Manuel Castells i Anthony Giddens) 11. Modernost – Mogućnosti i problemi (Jürgen Habermas i Jeffrey C. Alexander) 12. Savremeni politički identiteti (Cornel West i Dorothy Smith) 13. Imitacija i rodna insubordinacija (Judith Butler) 14. Utjecaj promjena globalnog poretka na države i društva		
Ishodi učenja:	Znanje: • Opće znanje o politološkim i sociološkim teorijama značajnim za izučavanje globalnih studija. • Posebno znanje o političkim sustavima i tipovima režima, te posebice o demokratskim i autoritarnim režimima. • Posebno znanje o kritičkoj teoriji, teoriji modernosti		

	• Praktično znanje o globalnim kretanjima i procesima demokratizacije i autokratizacije. • Praktično znanje o problemu identiteta u savremenoj društvenoj teoriji Vještine: • Povezati teorijske debate sa praktičnim istraživanjima, te dešavanjima u suvremenom globalizirajućem svijetu. • Sa razumijevanjem pratiti trenutna politička dešavanja po pitanju društvenih promjena i međunarodnih odnosa, primjenjujući komparativne vještine. • Učestvovati u pripremi kompleksnih političkih odluka iz oblasti globalnih studija. Kompetencije: • Pratiti, sažeti i propitati akademsku i stručnu literaturu. • Samostalno postaviti istraživačko pitanje i povezati teorijske debate sa empirijskim istraživanjem o trenutačnim političkim i društvenim pitanjima. • Pripremiti i napisati stručni ili znanstveni članak, te odgovoriti na konstruktivnu recenzentsku kritiku
Metode izvođenja nastave:	Predavanja: 40% Diskusije i prezentacije: 20% Gosti predavači: 40%
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Prezentacija: 20% Empirijski istraživački rad: 20% Prikazi knjiga: 20% Završni ispit: 40%
Literatura:	Obavezna: Baylis, John, Steve Smith, and Patricia Owens (eds). 2023 (Ninth Edition). <i>The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations</i>. Oxford University Press. Carlsnaes, Walter, Thomas Risse and Beth A Simmons. 2023 (Second Edition). <i>Handbook of International Relations</i>. Sage. Dahl, Robert. 1989. <i>Democracy and Its Critics</i>. Yale University Press. Kendall-Taylor, Andrea, Natasha Lindstaedt and Erica Frantz. 2019. <i>Democracies and Authoritarian Regimes</i>. Oxford University Press. Kitschelt, H. et al. 1999. <i>Post-Communist Party Systems: Competition, Representation, and Inter-Party Cooperation</i>. Cambridge University Press.

Landman, Todd. 2008. *Issues and Methods in Comparative Politics*. Routledge.

Levitsky, S & L.A. Way. 2010. *Competitive Authoritarianism: Hybrid Regimes After the Cold War*. Cambridge University Press.

Turner, Brian S. (ed) 1996. *The Blackwell Companion to Social Theory*. Oxford, Blackwell Publishers

Lemert, Charles (ed.) 1993. *Social Theory: The Multicultural and Classical Readings*. San Francisco, Oxford, Westview Press

Layder, Derek. 1997. *Modern Social Theory: Key debates and new directions*. Pennsylvania, UCL Press

Dopunska:

Elstub, Stephen and Oliver Escobar. 2019. *Handbook of Democratic Innovation and Governance*. Edward Elgar Publishing.

Haerpfer, C.W., P. Bernhagen, R.F. Inglehart & C. Welzel, eds. 2009. *Democratization*. Oxford University Press.

Kahneman D. *Thinking, Fast and Slow*, Farrar, Straus and Giroux, 2011.

Kapidžić, Damir and Vera Stojarová. 2022. *Illiberal Politics in Southeast Europe: How Ruling Elites Undermine Democracy*. Routledge.

Linz, J.J. & A. Stepan. 1996. *Problems of Democratic Transition and Consolidation in Southern Europe, South America, and Post-Communist Europe*. Johns Hopkins University Press.

O'Donnell, G. & P.C. Schmitter. 1986. *Transitions from Authoritarian Rule*. Johns Hopkins University Press.

Bauman Zigmunt. 2009. *Fluidni život*, Novi Sad, Mediterran Publishing

Beck Ulrich 2001. *Rizično društvo*, Filip Višnjić, Beograd

Castells Manuel. *Moć identiteta*, Zagreb, Golden marketing

Gidens Antoni. 2009. *Evropa u globalnom dobu*, Beograd, Clio

Halpern Katrin, Ruano- Borbolan Žan- Klod. 2009. *Identitet(i), - Pojedinac, grupa, društvo*, Beograd, Clio

Latur, Bruno. 2010. *Nikada nismo bili moderni*, Novi Sad, Mediterran publishing

Touraine Alain. 2007. *Kritika modernosti*, Politička kultura, Zagreb.

Šifra predmeta: CISPHD2.1	Naziv predmeta: Istraživačke metode u društvenim naukama		
Ciklus: III	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 10
Status: Obavezni		Ukupan broj sati: 35	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Osnovni cilj predmeta Istraživačke metode u društvenim naukama je podučiti studente konceptualnim modelima i proceduralnim vještinama kvantitativnih obrada podataka, i to: multivarijatne povezanosti, predviđanja, ispitivanja kvalitete mjernih instrumenata i analize strukturalnih odnosa. Konkretno, biće upoznati sa multivarijatnim postupcima za analizu podataka, regresijskom analizom, analizom pouzdanosti i validnosti, te sa strukturalnim modeliranjem. Svaka od ovih metoda ima svoje specifičnosti, prednosti i ograničenjima, te će iste biti jasno naznačene.		
Tematske jedinice:	- <i>Univarijatne, bivarijatne i multivarijatne statističke tehnike (npr. multipla regresija, logistička regresija)</i> - <i>Analiza pouzdanosti i validnosti psihometrijskih skala (eksplorativna/konfirmativna faktorska analiza)</i> - <i>Strukturalno modeliranje (analiza unutar jedne grupe, analiza među grupama)</i>		
Ishodi učenja:	Znanje: Razumije konceptualne modele linearnih jednačina, utjecaj greške na mjerenje, te kovarijansnu analizu. Vještine: Samostalno bira, primjenjuje i provodi adekvatnu analizu podataka kako bi odgovorio na istraživačka pitanja. Kompetencije: Pokazuje visoki stepen nezavisnosti u razmišljanju i prosuđivanju, visoko vrednuje naučni pristup i istraživački proces, te je u mogućnosti da primjeni adekvatnu istraživačku metodu kako bi se riješio istraživački problem.		
Metode izvođenja nastave:	Nastava se provodi kroz interaktivna predavanja koja uključuju demonstracije, grupni i individualni rad na obradama podataka uz vođenje nastavnika, te samostalni rad studenta.		
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Pismeni ispit/Radionica		
Literatura:	Obavezna literatura: Agić Emir (2018). Marketing analitika: Osnovne metode statističke analize sa primjenom u Stati, Ekonomski fakultet u Sarajevu, Agić Emir (2018). Marketing analitika: Napredne metode		

statističke analize sa primjenom u Stati, Ekonomski fakultet u Sarajevu.

Byrne, B. M. (2016). Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming. Routledge.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. & Anderson, R. E. 2010. *Multivariate Data Analysis*, 7th edition, Pearson (ISBN 978-0-13-515309-3).

Diamantopoulos, A. & Siguaw, J.A. 2000. *Introducing LISREL*, Sage Publications (ISBN 0-7619-5171).

Članci i primjeri dostavljeni u toku nastave

Dopunska literatura:

Diamantopoulos, A., Schlegelmilch, B. B., & Halkias, G. (2023). *Taking the fear out of data analysis*. Edward Elgar

Field, Andy. (2013). *Discovering Statistics using IBM SPSS Statistics*. SAGE Publications Ltd.

Anderson, J. C. & Gerbing, D. W. 1988. Structural Equation Modeling in Practice: A Review and Recommended Two-Step Approach. *Psychological Bulletin*, 103(3): 411-423

Bagozzi, R. P. & Yi, Y. 1988. On the Evaluation of Structural Equation Models. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 16(1): 74-94.

Iacobucci, D. 2010. Structural Equations Modeling: Fit Indices, Sample Size, and Advanced Topics. *Journal of Consumer Psychology*, 20(1): 90-98.

Jaccard, J., et.al. (2002). *Interaction effects in multiple regression*. London: Sage.

Sutton, R. I., & Staw, B. M. 1995. What Theory is Not. *Administrative Science Quarterly*, 40(3):371-384.

MacCallum, R. C. & Austin, J. T. 2000. Applications of Structural Equation Modeling in Psychological Research. *Annual Review of Psychology*, 51(1): 201-226.

Williams, L. J., Edwards, J. R. & Vandenberg, R. J. 2003. Recent Advances in Causal Modeling Methods for Organizational and Management Research. *Journal of Management*, 29(6): 903-936.

Članci i primjeri dostavljeni u toku nastave

Šifra predmeta: CISPHD1.2	Naziv predmeta: Ekonomija i globalizacija		
Ciklus: III	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 10
Status: Obavezan		Ukupan broj sati: 35	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet [u ovu rubriku ne unositi imena. Ostaviti formulaciju kako je naznačena u ovoj rubrici]		
Preduslov za upis:	Ne		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Cilj ovog multidisciplinarnog predmeta jeste upoznavanje sa ekonomskim aspektima globalizacije, njenim prednostima i ograničenjima za nacionalne politike, efektima globalnih finansijskih i ekonomskih kriza, kao i ulogom institucija u savremenoj ekonomiji. Kurs stavlja poseban naglasak na migracije, gdje će biti predstavljeni ekonomski, etnografski i antropološki aspekti migracija, uključujući izvorna empirijska istraživanja sa zapadnog Balkana ali i Bosne i Hercegovine.		
Tematske jedinice:	1. Uvod u predmet, ekonomija, globalizacija, migracije; 2. Globalizacija i njena ograničenja za ekonomske politike; 3. Globalizacija, transmisija finansijskih i ekonomskih kriza; 4. Uloga formalnih i neformalnih institucija u globalnoj ekonomiji i tranzicijskom kontekstu; 5. Mobilnost u vrijeme globalnih migracija: tipovi migracija, savremena pitanja i međunarodne organizacije; 6. Ključni konceptualni okviri migracija: <i>detrterritorialization</i>, iseljeništvo, transnacionalizacija, translokalizam; 7. Potencijalne i stvarne migracije na zapadnom Balkanu i Bosni i Hercegovini: globalne familije, doznake, forme povratka, druga generacija migranata; 8. Globalizacija, ekonomski efekti migracija i uloga dijaspore u razvoju – primjer Bosne i Hercegovine.		
Ishodi učenja:	Znanje: Razumijevane aktuelnih ekonomskih tema o globalizaciji sa posebnim naglaskom na ulogu migracija u socio-ekonomskom okruženju Vještine: Teorijsko znanje i empirijske vještine potrebne za razumijevanje kvantitativni i kvalitativnih istraživanja vezanih za globalizaciju, institucije i migracije Kompetencije: Analiza ekonomskih pitanja povezanih sa globalizacijom, krizom i migracijama, posebno u primjeru BiH.		
Metode izvođenja nastave:	In-class predavanja; gostovanja, diskusije u nastavi.		

Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Prisustvo: 10%; Zadatak: 30%; Finalni test 60%.
Literatura:	Korisna literature: Bernanke, B. S., M. Gertler and S. Gilchrist (1996). The Financial Accelerator and the Flight to Quality, The Review of Economics and Statistics, Vol. 128(1), pp. 1-15. Efendic, A. (2016). Emigration intentions in a post-conflict environment: evidence from Bosnia and Herzegovina. Post-Communist Economies 28(3), 335-352. Efendic, A. and Pugh, G. (2015). Institutional effects on economic performance in post-socialist transition: a dynamic panel analysis. Acta Oeconomica 65(4), 503-523. Efendic, A., Babic, B. and Rebmann, A. (2014). Diaspora and Development – Bosnia and Herzegovina. Sarajevo: Embassy of Switzerland in BiH. Halilovich, H. (2012). Trans-local communities in the age of transnationalism: Bosnians in diaspora. International Migration, 50(1), pp. 162–178. Halilovich, H. and Efendic, N. (2019). From Refugees to Trans-local Entrepreneurs: Crossing the Borders between Formal Institutions and Informal Practices in Bosnia and Herzegovina. Journal of Refugee Studies, DOI: https://doi.org/10.1093/jrs/fey066. Halilovich, H., Hasić, J., Karabegović, Karamehić-Muratović, A. and Oruč, N. (2018). Mapping the Bosnian-Herzegovinian Diaspora: Utilizing the Socio-Economic Potential of the Diaspora for Development of BiH, International Organisation for Migration, Vienna-Sarajevo. International Organisation for Migration (2018). Global Migration Trends, https://www.iom.int/global-migration-trends. Minsky, Hyman P. (1992). The Financial Instability Hypothesis. The Levy Institute of Bard College, Working Paper No.74 (May). Zbinden, M., Dahinden, J. and Efendic, A. (2016). Diversity of Migration in South-East Europe. Bern: Peter Lang AG, ISBN-10: 3034321376.

Šifra predmeta: CISPHD2.2.1		Naziv predmeta: Društveni algoritam: tehnologija, mediji, politika	
Ciklus: III	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 10
Status: izborno		Ukupan broj sati: 35	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Digitalno stanje stvorilo je pretpostavke za strukturalne promjene društvenosti koje se ogledaju kroz dvije tendencije post-demokratija i zajednička dobra (commons). Cilj modula je objasniti odnose koji se odvijaju na infrastrukturnoj osnovi digitalnih mreža (proizvodnja, korištenje, transformacija materijalnih i nematerijalnih dobara) koji dovode do erozije institucija liberalne demokratije (slabljenja njihove legitimacije u kontekstu komunikacijskog kapitalizma platforme) te kritički odgovoriti na tehno-utopijsku estetiku i njezine ekonomske i političke perspektive (kreativne industrije, inovacije, prekarnost, etc.). Vodeći se činjenicom da je cilj medijskih studija spriječiti pogrešne premise koje često ograničavaju kritičku analizu, elementi ovog modula bi trebali ponuditi uvide u operativne strategije digitalne infrastrukture (koja je brigu o općem dobru prepustila autonomnim IT sistemima), ali i taktičke aspekte horizonata za društvenu reorganizaciju tehnologije. Informacijsko-komunikacijske tehnologije nisu tek puki alati već sile novog “ekosistema”, te ključno pitanje nije da li koristimo digitalnu tehnologiju već da li razumijevamo njezine učinke? Kolegij ima namjeru ukazati na važnost istraživanja višestrukih neprozirnih slojeva nevidljivih infrastrukture tzv. algoritamski utemeljenih tehnologija (algorithm-based technology) kao jednu od ključnih zadaća razumijevanja informacijske i medijske pismenosti u doba „inteligentnih mašina“ koje, sekularizacijom umjetne inteligencije, prikrivaju svoj ideološki status. Interakcija strukture/oblika mašina i ljudskih osjetila, stvarajući novo informacijsko okruženje stoga ujedno traži remodeliranje informacijske i medijske pismenost nadopunom semiotičkog (instrumentalnog) pristupa kognitivnom sposobnošću razotkrivanja djelovanja digitalnih tehnologija, tačnije novog režima istine i racionalnosti. Prema tome, cilj kolegija je analizirati i komentirati utjecaje digitalne tehnologije i medija na obrazovanje, kulturu, društvo, ljudska prava, kao i aktualizirati kritičko mišljenje spram procesa cjelokupnog redizajniranja tehničko-tehnološkoga		

	područja života. Interpretirati različite aktualitete operativne estetike i politike interneta kroz istraživanja umjetnosti, dizajna, aktivizma, filozofije, kritičke teorije i pedagogije itd.
Tematske jedinice:	- Tehnološki determinizam i umreženo društvo. - Jezik novih medija i digitalno doba. - Kritičko e-obrazovanje. Kritičke studije interneta. - Politička ekonomija Mreže. Kalifornijska ideologija. - Digitalni rad i komunikacijski kapitalizam. - Digitalni pozitivizam i datafikacija. - Algoritamska kontrola i veliki podaci. - Postdigitalna znanost i obrazovanje. - Politička ekologija i digitalna zajednička dobra. - Umreženi aktivizam i distribuirana demokracija.
Ishodi učenja:	Znanje: Razumijevanje tzv. digitalnog obrata i njegova utjecaja na političku kulturu i obrazovanje. Vještine: Kontekstualizacija Kompetencije: Kritičke kompetencije mišljenja novih horizonata teorije u kontekstu odnosa tehnologije i društva.
Metode izvođenja nastave:	Predavanja, diskusija, seminar.
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Praćenje nastave (obavezno): 1. Izbor iz odabranih tekstova, poglavlja - diskusija: 20 bodova (učešće u ocjeni max 20%) 2. Seminarski rad: 50 bodova (učešće u ocjeni max. 50%) Usmeni ispit: 30 bodova (učešće u ocjeni max. 30 %)
Literatura:	Obavezna: 1. Apprich, et al. Pattern Discrimination. Minneapolis, MN: University of Minnesota Press, 2019. 2. Barbrook, Richard. Imaginary Futures: from thinking machines to the global village. London: Pluto Press, 2007. 3. Chandler, D. and Fuchs, C. Digital Objects, Digital Subjects: Interdisciplinary Perspectives on Capitalism, Labour and Politics in the Age of Big Data. London: University of Westminster Press, 2019. 4. Couldry, N. and Mejias, U.A. The costs of connection: How data is colonizing human life and appropriating it for capitalism. Stanford University Press, 2019. 5. Crawford, K. Atlas of AI. Power, Politics, and the Planetary Costs of Artificial Intelligence. New Haven, London: Yale University Press. 2021. 6. Crawford, K. & Joler, V. "Anatomy of an AI System: The Amazon Echo As An Anatomical Map of Human Labor, Data and Planetary Resources". <i>AI Now Institute and ShareLab</i>. (September 7, 2018). https://anatomyof.ai/

7. Day, R. E. Indexing It All: The Subject in the Age of Documentation. Cambridge, MA: MIT Press, 2014.
8. Foer, F. World Without Mind: The Existential Threat of Big Tech. New York, NY: Penguin Press, 2017.
9. Greenfield, A. Radical Technologies: The Design of Everyday Life. London; New York: Verso, 2017.
10. Hibert, M. Digitalni odrast i postdigitalna dobra. Zagreb: Multimedijalni institut i Institut za političku ekologiju, 2018.
11. Jandrić, P. Znanje u digitalnom dobu. Razgovori sa djecom jedne male revolucije. Zagreb: Jesenski i Turk, 2019.
12. Jandrić, P., & Ford, D. R. (Eds.). Postdigital Ecopedagogies: Genealogies, Contradictions, and Possible Futures. Cham: Springer, 2022.
13. Joler, V. "New Extractivism", extractivism.online, 2020.
14. Lingel, J. The Gentrification of the Internet: How to Reclaim Our Digital Freedom. Oakland, CA: University of California Press, 2021.
15. Lovink, G. Sad by Design: On Platform Nihilism. London: Pluto Press, 2019.
16. Lovink, G. Stuck on the Platform. Reclaiming the Internet. Amsterdam: Valiz, 2022.
17. Schafer, T. M. & K. van Es (eds.). The datafied society: Studying culture through data. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2017.
18. Scholz, Trebor. Uberworked and Underpaid: How Workers are Disrupting the Digital Economy, 2017.
19. Stalder, Felix. The Digital Condition. Cambridge, UK: Polity Press, 2018.
20. Stiegler, B. The Age of disruption: Technology and madness in computational capitalism. Cambridge, UK: Polity Press, 2019.

Dopunska:

21. Apprich, Clemens. Technotopia: A Media Genealogy of Net Cultures. London: Rowman & Littlefield Int., 2017.
22. Benkler, Yochai. The Wealth of Networks: How social production transforms markets and freedom. New Haven, Conn.: Yale University Press, 2006.
http://www.benkler.org/Benkler_Wealth_Of_Networks.pdf
23. Berry, David M. The Philosophy of Software: Code and Mediation in the Digital Age. New York, NY: Palgrave Macmillan, 2011.
24. Cheney-Lippold, John. We Are Data: Algorithms and the Making of Our Digital Selves. New York, NY: New York University Press, 2017.

25. Finn, Ed. What Algorithms Want: Imagination in the Age of Computing. Cambridge, MA: MIT Press, 2017.
26. Hall, G. Pirate Philosophy For a Digital Posthumanities. Cambridge, MA: The MIT Press, 2016.
27. Kramer, F. Anti-Media: Ephemera on Speculative Arts. Rotterdam: nai010 publishers 2013.
[https://monoskop.org/images/f/f9/Cramer Florian Anti-Media Ephemera on Speculative Arts 2013.pdf](https://monoskop.org/images/f/f9/Cramer_Florian_Anti-Media_Ephemera_on_Speculative_Arts_2013.pdf)
28. Liessmann, Konrad Paul. Teorija neobrazovanosti: zablude društva znanja. Zagreb: Jesenski i Turk, 2008.
29. Lovink, G. i Rossiter, N. Organization After Social Media. New York: Minor Composition, 2018.
<http://www.minorcompositions.info/wp-content/uploads/2018/06/organizationaftersocialmedia-web.pdf>
30. Lynch, Michael P. Internet of Us: Knowing More, Understanding Less in the Age of Big Data. New York: W.W. Norton, 2016.
31. Wardle, C. i Derakhshan, H. Information Disorder: Toward an interdisciplinary framework for research and policy making. Strasbourg: Council of Europe, 2017.
<https://rm.coe.int/information-disorder-toward-an-interdisciplinary-framework-for-research/168076277c>
32. Webster, Frank. Theories of the Information Society. London; New York: Routledge, 1995.

Šifra predmeta: CISPHD2.2.5		Naziv predmeta: Religija u globalnom društvu	
Ciklus: III	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 10
Status: Izborni		Ukupan broj sati: 35	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Da studenti steknu dodatna znanja iz sociologije religije i religiologije koja će ih osposobiti za teorijsko i analitičko promatranje mjesta i uloge religija i religijskih institucija u suvremenim globalnim društvenim procesima. Da studenti iskažu osjetljivost prema razlikama, prema religijskim kulturama i tradicijama među kojima žive. Da razumiju ulogu religija i religijskih zajednica u suvremenim konfliktima, ali i mogući doprinos religijskih zajednica dijalogu i pomirenju.		
Tematske jedinice:	I. Uvodne teme • Znanstveno istraživanje religije i religioznosti • Religijska slika svijeta na početku XXI. stoljeća. • Religija u suvremenom svijetu. II. Religija i izazov modernog • Kontroverze o sekularizaciji početkom XXI. stoljeća. • Religija i globalizacija. III. Religija i identitet • Religija i identitet. • Religijski nacionalizam u suvremenom svijetu. • Rod i religija. • Religija i etika u suvremenom dobu. IV. Političke uloge religija vs. politiziranje religije • Religija i politika– istorijska perspektiva • Religija i politika – suvremeno doba (Zapad; Istočna Azija; Južna i Središnja Azija; Bliski istok; Sjeverna Afrika; Južna Amerika; Centralna i Jugoistočna Evropa) V. Religija i konflikti • Religije i (ne)nasilje.		
Ishodi učenja:	Znanje: Polaznici će nakon odslušanog predmeta steći napredna znanja iz sociologije religije i razumjeti ulogu religija i religijskih zajednica u savremenim konfliktima, u pomirenju i dijalogu. Vještine: Analitičko posmatranje mjesta i uloge religija i religijskih institucija u savremenim globalnim društvenim procesima. Kompetencije: Razvijanje senzibiliteta prema razlikama u okviru religijskih kultura i tradicija.		

Metode izvođenja nastave:	Nastava i obrazovanje izvodit će se kroz predavanja, rad s tekstovima, istraživački rad. Obaveze studenata koji pohađaju ovaj izborni predmet su: redovno praćenje nastave; čitanje odgovarajuće literature; priprema jednog uvodnog saopćenja; aktivno sudjelovanje u nastavi
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Polaganje jednog kolokvija-ispita sredinom realizacije nastavnog programa; završni usmeni ispit. • Aktivnosti tijekom nastave – 10 bodova • Kolokvij/ispit – 30 bodova • Uvodno saopćenje – 10 bodova • Usmeni završni ispit – 50 bodova.
Literatura:	Obavezna: • Sagal, Robert A. (ed.): „The Blackwell Companion to the Study of Religion“, Blackwell Publishing Ltd, 2006. (izabrani dijelovi) • Pals, Daniel L. : „Seven Theories Of Religion“ .Oxford: Oxford University Press, New York. 1996. • Woodhead, L. – Heelas, P. (eds.): „Religion in Modern Times – An Interpretative Anthology “, Blacwell Publishing, Oxford, 2003. • Casanova, Jose : „Public Religion In The Modern World“, University of Chicago Press, Chichago, 1994. • Stanovčić, Vojislav: „Političke ideje i religija, I-II“, Čigoja štampa, Beograd, 1999 (izabrani dijelovi) • Cvitković, Ivan : "Socijalna naučavanja u religijama" . Sarajevo: «Narodna i univerzitetska biblioteka», 2003. • Kuschel, Karl-Josef : „Židovi, kršćani, mislimani: Podrijetlo i budućnost“, Svjetlo riječi, Sarajevo, 2011. Dopunska: • Carlson, John D. and Owens,Erik C. (eds.): „The Sacred and the Sovereign (Religion and International Politics), Washington, Georgetown University Press, 2003. • Appleby, R. Scott: „The Ambivalence of the Sacred (Religion, Violence, and Reconciliation“, New York, Carnegie Corporation of New York, 2000. • Cvitković, Ivan i Abazović, Dino (ur.): „Religija i europske integracije“, Magistrat i FPN Sarajevo, Sarajevo, 2006. • Roy, Olivier: „Globalised Islam: The Search for New Ummah“, Hurst, London, 2004. • Davie, Grace: „Religija u suvremenoj Europi: mutacija sjećanja“, Golden Marketing, Tehnička knjiga, Zagreb, 2005. • Elijade, Mirča: „Vodič kroz svetske religije“. Beograd: «Narodna knjiga»/»Alfa», 1996. • Hamilton, Malkom: „Sociologija religije“. Beograd: „Clio“, 2003.

	• Đentile, Emilio: "Religije politike", Beograd: XX vek. 2009.• Abazović, Dino : „Za naciju i Boga: Sociološko određenje religijskog nacionalizma", Sarajevo: «Magistrat». 2006• Zbornik: ROD I RELIGIJA. Sarajevo: «TPO», 2008.

Šifra predmeta: CISPHD2.2.6	Naziv predmeta: Naziv predmeta: Rod i globalizacija		
Ciklus: III	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 10
Status: izborni		Ukupan broj sati: 35	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:			
Cilj (ciljevi) predmeta:	Cilj je analizirati na koji način globalizacija, migracije a osobito pravna regulacija migracionih politika u evropskim zemljama oblikuju uloge žena i muškaraca u oblasti politike, ekonomije i kulture, ali i to kako se orodnjavaju nacionalne i transnacionalne politike moći. Kroz intersekcionalni pristup konceptima transnacionalizma, globalizacije, migracija i roda studenti će diskutirati o tome kako oni prožimaju institucije moći, ekonomski razvoj i zapošljavanje, djelovanje vladinih institucija i civilnog društva. Analiza je usmjerena na suvremene tokove globalizacije u kojima se konstruiraju rodne uloge, šta se smatra maskulinim i femininim u odnosu na dinamiku moći globalnog društva, kako vladine politike i zakoni orodnjavaju migracije, te kako antirodni pokreti koriste migraciona kretanja da šire moralnu paniku i osporavaju rodnu ravnopravnost.		
Tematske jedinice:	1. Uvod u predmet i osnovne koncepte roda, globalizacije, transnacionalizma i migracija 2. Pravni aspekti migracija u evropskim zemljama: kritički pristup politikama i zakonima orodnjavaju migracionih procesa 3. Orodnjena jurisprudencija za azilante: evropski i kanadski primjeri 4. Sigurnost, rod i migracije 5. Rod i globalna ekonomija 6. Migracije i trgovina ljudima 7. Migracije i razvoj 8. Rod, migracije i religija Anti-rodna ideologija i migracije		
Ishodi učenja:	Znanja: - Razumijevanje koncepta roda, identiteta, ideologije, migracija transnacionalizma i globalizacije Vještine: - Korištenje roda kao analitičkog sredstva u raspravama i istraživanjima o globalnim političkim i ekonomskim kretanjima i migracijama		

	- Istraživanje porijekla i utjecaja suvremenih političkih strujanja na globalnom nivou koja koriste rodnu ideologiju protiv rodne ravnopravnosti - Analiziranje utjecaja politika i zakona koji orodnjavaju migracione procese Kompetence: - Propitivanje i istraživanje utjecaja globalnih socio-kulturnih i političkih kontekta na promjene u lokalnim nacionalnim kontekstima, - Kritičko promišljanje o odnosima i dinamici političke i ekonomske globalizacije iz rodne perspektive
Metode izvođenja nastave:	1. Predavanja 30% 2. Grupne diskusije i prezentacije 50% 3. Analize 20%
Metode provjere znanja sa strukturom ocjena:	Pristustvo i grupne diskusije (20%): studenti su obavezni pohađati predavanja i učestvovati u diskusijama Refleksije (30%): Za vrijeme trajanja kursa studenti će imati obavezu pisati kratke refleksije (max. 1000 riječi) na literaturu koju će čitati. Istraživački projekt (50%): Na kraju kursa student ima obavezu da uradi istraživački rad.
Literatura:	Obavezna: Alison Gerard, <i>Securitization of Migration and Refugee Women</i>, Routledge, 2016. Anju Mary Paul, <i>Multinational Maids: Stepwise in a Global Market</i>, Cambridge University Press 2019. Caroline Brettell, and Carolyn Sargent, (ur.) <i>Gender in Cross-Cultural Perspective</i>. 6th edition. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall. 2012. Cynthia Enloe; <i>Bananas, Beaches and Bases: Making Feminist Sense of International Politics</i> (Paperback) Efrat Arbel et al. <i>Gender in Refugee Law: From the Margins to the Center</i>, Routledge, 2014. Gregor Fitzi Juergen Mackert, Bryan S. Turner (ur.) <i>Populism and the Crisis of Democracy: Migration, Gender and Religion</i>, Routledge, 2018. Helen Stalford, Samantha Currie i Samantha Velluti, <i>Gender and Migration in 21st Century Europe</i>, Ashgate Press, 2009. Irena Omelanluk, <i>Global perspective on Migration and Development</i>, Springer, 2012. Laura Agustin: <i>Sex at the Margins: Migration, Labour Markets and the</i> Dopunska: Amy S. Wharton, <i>The Sociology of Gender. An Introduction to Theory and Research</i>, Balckwell Publishing, 2005.

Denise Brennan: *What's Love Got to Do With It? Transnational Desires and Sex Tourism in the Dominican Republic*, Duke University Press 2004.
IOM Report, Rural Women and Migration, 2012.
Kofman, E., P. Raghuram, and M. Merefield. "Gendered Migrations: Towards Gender Sensitive Policies in the UK." *Asylum and Migration Working Paper 6*, Institute for Public Policy Research, London, 2005.
Rebeka Anić, *Kako razumjeti rod? Povijest rasprave i različita razumijevanja u Crkvi u Hrvatskoj*, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, 2011.
U zavisnosti od interesa studenata/ica proširiti spisak dopunske literature

Šifra radionice:		Naziv radionice: Globalne kulture	
Ciklus: III	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 10
Status: Izborni predmet		Ukupan broj sati: 35	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	Nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Ova radionica ima za cilj postići kod studenata razumijevanje i razlikovanje osnovnih odrednica koje se odnose na globalne kulture te osposobiti studente za korištenje odgovarajuće terminologije, kritičko poznavanje odabranih sadržaja i tema koji osvjetljavaju procese i posljedice globalizacije na kulturu i identitet, odnosno na kulturnu produkciju, praksu i identifikacijske procese. Fokusiranom raspravom radionica želi potaknuti na otkrivanje novih analitičkih pristupa, transkulturalnih i transnacionalnih veza u promišljanju kritičkih perspektiva na kulturu u kontekstu globalizacije, posebno opirućih strategija tradicionalnim eurocentričnim i monolitnim konceptima kulture. Istodobno, radionica ima za cilj postići kod studenata napredno poznavanje i primjenjivanje spoznaja pri analizi kulturoloških ali i drugih fenomena globalne današnjice. Ovako postavljeni ciljevi radionice usmjerit će kandidate na samostalno i kritičko promišljanje, istraživanje i raspravljanje o raznorodnim aspektima globalnih kultura poput pitanja identiteta u globalizacijskim uvjetima.		
Tematske jedinice: (po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)	1. Uvod u globalne kulture (globalno vs. univerzalno, itd.). 2. Jezici, kulture i međukulturna susretanja: potencijali i prijepori. 3. Fikcija i stvarnost: globalni roman. 4. Globalna priroda kulturnog naslijeđa. 5. Kulturni imperijalizam, amerikanizacija, europeizacija (globalna kinematografija, muzika, moda). 6. Spacijalnost, granice, „nemjesta“ u „globalnim gradovima“ i šire. 7. Migracije, mobilnost, dijaspora i s njima povezana pitanja. 8. Kozmopolitanizam i globalna kultura. 9. Pojam i značenje „doma“ u globalnoj kulturi. 10. Komodifikacija, potrošačka kultura i aktivizam. 11. Kolonijalizam u odlaganju otpada i značaj humanističke znanosti u pristupu okolišu. 12. Mogućnosti humanističkog pristupa problemima i procesima globalizacije u odnosu na kulturu.		

Ishodi učenja:	Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti/ice će biti sposobni: Znanje: - Uočavati, definirati i analizirati ključne odrednice koje se odnose na globalne kulture. - Usporediti i kategorizirati temeljne pojmove globalne kulture i globalne kulturološke pojave. - Kritički analizirati različite fenomene i tekstove u kontekstu globalizacije. - Koristiti kulturne i književne teorije i druge teorijsko-kritičke pristupe za analizu globalnih kulturoloških trendova i pojava. - razumjeti i primijeniti temeljne pojmove i strategije oblikovanja identiteta u globalnim uvjetima. - Povezati znanja iz različitih struka i polja (filologija, etnologija, historiografija, itd.) u analizi kulturalnih aspekata globalizacije. - Izgraditi afirmativan odnos prema multikulturalizmu i načelima ravnopravnosti. Vještine: - Samostalno primjenjivati različite pristupe i teorije u analizi globalnih kultura. - Prepoznavanje i razlučivanje procesa i primjera globalnih kultura. - Razviti analitičke vještine na najvišoj razini izrade kritičkih osvrta i analiza. - Osvjetljavanje problema s različitih perspektiva i pomoću kritičkih prizmi. - Kreiranje novih ideja, kritičkog razmišljanja i etičnost u istraživačkom radu. Kompetencije: - Kritički prezentirati reakcijski rad i kritičke spoznaje. - Razvijanje sposobnosti za kontinuirano samovrjednovanje vlastitog rada i učinkovitosti. - Uspješno i struktuirano prezentirati, pisati i raspravljati o kompleksnim temeljnim konceptima i fenomenima u globalnim kulturama. - Kritički integrirati bitne teorijske koncepte u usmenoj i pisanoj analizi odabranih kulturoloških značajki u globalnim uvjetima. - Samostalno povezuje različite fenomene i tendencije s tekstovima koji se izučavaju u okviru globalnih kultura.
Metode izvođenja nastave:	Problemska nastava, verbalne metode, metoda demonstracije, seminarska obrazloženja i fokusirano vođenje rasprave, studentsko sudjelovanje kroz diskusiju, upoznavanje s literaturom i drugim materijalom (uključujući i fotografije,

	videograđu i sl.), vizuelna i audio-vizuelna sredstva, praktičan rad, izlaganje i komentiranje reakcijskih tekstova.
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Vrši se kroz diskusije u nastavi o pročitanoj materijalu i kroz izradu reakcijskih osvrta kao i eseja / prezentacije na dodijeljenu / odabranu temu. Težinski kriteriji za provjeru znanja: Diskusija u nastavi (30%) Reakcijski osvrta (30%) Esej / prezentacija (40%)
Literatura:	Obavezna: 1) Appadurai, <i>Modernity At Large: Cultural Dimensions of Globalization</i>. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1996. 2) Armiero, Marco. <i>Wastocene: stories from the global dump</i>. CUP, 2021. 3) Bida, Alexandra. <i>Mapping Home in Contemporary Narratives</i>, Geocriticism and Spatial Literary Studies, Palgrave, 2018. 4) Desai, Kiran. <i>The Inheritance of Loss (Naslijeđe gubitka)</i>. Zagreb: Algoritam) 2008, or Roy, Arundhati. <i>Capitalism: A Ghost Story</i>. Chicago: Haymarket Books, 2014. 5) De Loughry, Treasa. <i>The Global Novel and Capitalism in Crisis, New Comparisons in World Literature</i>. Cham: Palgrave, 2020. 6) Hall, Stuart. "New cultures for old", in D. Massey and P. Jess (eds.) <i>A Place in the World: Places, Culture and Globalisation</i>. Oxford: Oxford University Press, 1995. 7) Juergensmeyer, Mark, Saskia Sassen, Manfred B. Steger, and Victor Faessel. <i>The Oxford Handbook of Global Studies</i>. New York: Oxford University Press, 2018. 8) Sassen, Saskia. "Whose City Is It? Globalization and the Formation of New Claims." <i>Public Culture</i>. 8 (1996): 205–23. 9) Shaw, Kristian. "Globalization." <i>The Routledge Companion To Twenty-First Century Literary Fiction</i>. Edited by Daniel O’Gorman and Robert Eaglestone. Milton Park, Abingdon, Oxon New York: Routledge, 2019: 25-35. 10) Soja, Edward W. <i>Postmetropolis</i>. Malden, MA: Blackwell Publishers, 2000. 11) Izbor različitih relevantnih vizualnih i video-materijala prema recentnosti kulturoloških pojava u globalnim uvjetima. Dopunska: 1) Jameson, Frederic and Masao Miyoshi (eds.). <i>The Cultures of Globalisation</i>, 1998. 2) King, Anthony D. <i>Re-Presenting the City: Ethnicity, Capital and Culture in the Twenty-First Century Metropolis</i>. London: Macmillan, 1996.

- 3) Kondali, Ksenija. "Migration, Globalization, and Divided Identity in Kiran Desai's *The Inheritance of Loss*." *Umjetnost riječi*. LXII (2018) 1: 101–116.
- 4) Massey, Doreen "A Global Sense of Place," in *Reading Human Geography*, ed. T. Barnes and D. Gregory. London: Arnold. 1997, 315–23.
- 5) Nanda, Aparajita. "Of cityscapes, affect and migrant subjectivities in Kiran Desai's *Inheritance of Loss*" *Subjectivity*, 14. 3: 119–132. September 2021.
- 6) Revathi Krishnaswamy and John C. Hawley (eds). *The Postcolonial and the Global*, 2008.
- 7) Short, John Rennie. *Global Dimensions. Space, Place and the Contemporary World*. London: Reaktion Books, 2001.
- 8) Tomlinson, John. *Globalization and Culture*, 1999.

* Zadržava se pravo manjih izmjena literature i u odnosu na studentske afinitete i recentnija događanja u globalnoj kulturi.

Šifra predmeta:	Naziv predmeta: GEOPOLITIKA		
Ciklus: III	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 10
Status: IZBORNI	Ukupan broj sati: 35		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Suvremeni svijet se u prethodne tri decenije suočio sa urušavanjem bipolarnog geopolitičkog sistema, ubraznim procesima globalizacije, rekonceptualizacijom odnosa između moći, prostora i politike te ponovnim povratkom geopolitike kao utilitarnim metodom interpretacije svjetske političke mape. Dok je skoro pet decenija 20. stoljeća obilježeno ideološkim sukobima na relaciji Istok – Zapad ili rječnikom klasične geopolitike sukobima Prvog (SAD) i Drugog svijeta (SSSR), njegova zadnja dekada i prve dvije decenije novog milenija obilježene su pojavom propadajućih država kao novog geopolitičkog fenomena, proliferacijom zabranjenih oružja, transnacionalnim terorizmom, intenziviranjem destrukcije okoliša i globalnim klimatskim promjenama, geopolitičkim multipolarizmom, globalnim snaženjem multinacionalnih kompanija i organiziranih kriminalnih skupina koje se unutar nacionalnih država pojavljuju kao mikrogeopolitički akteri ali ne smije se zanemariti ni retradicionalizacija političke i geopolitičke sfere u kojoj suverenitet, sigurnosna dilema i ravnoteža moći ponovno počinju oblikovati međunarodne odnose. Cilj ovoga modula je da studenti, koristeći interdisciplinarnost suvremene kritičke geopolitike, analiziraju ideologizirane i politizirane pristupe ovim suvremenim fenomenima te prezentira geopolitiku kao znatno širu disciplinu od njezinog klasičnog shvaćanja kao odnosa između prostora i politike. U pravom smislu riječi cilj je kritički motriti suvremene procese globalizacije i deglobalizacije u kontekstu globalnog prostora i njegovih suverenitetskih i neosuverenitetskih inačica. Doktoranti trebaju da prepoznaju kompleksne procese oblikovanja geopolitičke kulture te kompleksnost međusobnog odnosa geopolitičkog sistema, geopolitičke kulture i geopolitičkog diskursa. U fokusu će biti upoznavanje doktoranata sa metodama suvremene geopolitike, prije svega, dekonstrukcijom formalnih, praktičnih i popularnih geopolitičkih diskursa koji se koriste za oblikovanje i projekciju redukcionističkih slika svijeta i proizvodnju nesigurnosti. Doktoranti trebaju moći nakon uspješno apsolviranog modula <i>Geopolitika</i> prepoznati		

	geografske prakse i prezentacije suvremenog svijeta koje proizvode svjetsku politiku i kroz reflektivno i kritičko sagledavanje takvih praksi izvoditi deideologizirane i depolitizirane znanstvene zaključke o suvremenim međunarodnim odnosima.
Tematske jedinice:	1. Geopolitičke koncepcije u modernom i postmodernom svijetu 2. Određivanje globalnog geopolitičkog konteksta 3. Metode analize suvremenog geopolitičkog konteksta 4. Prostor, politika i postmodernost 5. Država u suvremenom geopolitičkom sistemu: od konsolidiranih do neuspješnih država 6. Geopolitička kultura i konceptualizacija vanjskih politika suvremenih država 7. Geopolitika nacionalnog identiteta 8. Geopolitika etničkog čišćenja 9. Proizvodnja nesigurnosti: Terorizam i geopolitički diskurs 10. Geopolitika globalizacije, multipolarizma i balansa moći: Geostrateški igrači i geopolitički stožeri 11. <i>Enviroentalistički diskurs u geopolitici</i> 12. <i>Geopolitika energetske resursa</i> 13. <i>Geopolitika i antigeopolitika u 21. stoljeću</i> 14. <i>Noogeopolitika i geopolitika znanja</i> 15. <i>Globalizacija, deglobalizacija i mogućnosti reglobalizacije. Tragedija politike velikih sila</i> 16. <i>Regionalne sile u globalnom usponu: Kina i Rusija-Geoekonomija i euroazijanizam</i> 17. <i>Da li je moguća geopolitika mira?</i> 18. <i>Geofilozofija globalizacije. Utopijski diskurs evropske geopolitike: zašto Evropa mora biti republika</i> <i>Geopolitika na Balkanu i unutrašnje geopolitike u Bosni i Hercegovini</i>
Ishodi učenja:	Znanje: Studenti će, nakon uspješno položenog ispita, razumjeti geopolitičke teorije i metode, složeni svijet međunarodnih odnosa, geopolitiku globalnog prostora te biti u stanju kritički vrednovati odnose moći u suvremenom svijetu uz razumijevanje svjetske globalne mape kao dinamične trajektorije čiji se dominirajući obrasci mijenjaju kako se mijenjaju strukture svjetskog poretka. Vještine: Studenti će biti u stanju da prepoznaju promjenjenu ulogu države i prostora u međuviznom svijetu, identificiraju i kritički analiziraju suvremene međunarodne odnose koristeći geopolitičke koncepte i pristupe, proizvode, te geopolitičke scenarije. Kompetencije: Stručni rad u analitičkim timovima vladinog i nevladinog sektora, analize globalnog prostora za javne i

	privatne kompanije te za državne organe i različite međunarodne organizacije; visoka razina kompetencije za komparativne analize globalnog prostora i njegove regionalne sisteme; generalno, kompetencija za razumijevanje velike slike – “big picture” -sposobnost za komprehenzivni pristup globalizacijskim procesima.
Metode izvođenja nastave:	Nastava će se izvoditi u formi interaktivnih predavanja ili konsultacija, ovisno od broja prijavljenih studentica i studenata. Doktorant/ica će biti obavezni da prije svake nastavne teme pročitaju odgovarajuće tekstove ili dijelove obavezne literature. Također rad u okviru modula će se odvijati na individualnom i grupnom nivou. Doktoranti/ce će biti obavezni da izrade individualne radove (prikaz knjige plus esej) i prezentiraju ih nastavniku i polaznicima doktorskog studija.
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Ocjena iz modula će činiti više komponenti čiji će zbir davati kumulativnu ocjenu: Aktivnost, pripremljenost i učešće na seminaru: 35%, Prikaz knjige: 15%, Individualni esej (do 5.000 riječi) i usmena prezentacija eseja i prikaza na završnom ispitu: 50%.
Literatura:	Obavezna: Colin Flint: Introduction to Geopolitics, Routledge, 2016. Džon Miršajmer: Tragedija politike velikih sila, Čigoja štampa, Beograd, 2017. Gearoid O'Tuathail et al.: Uvod u geopolitiku, Politička kultura, Zagreb, 2009. Klaus Dodds: Geopolitika, TKD Šahinpašić, Sarajevo, 2019. Nerzuk Ćurak: Rasprava o miru i nasilju. (Geo)politika rata- (Geo)politika mira-Studije mira, Buybook, Sarajevo-Zagreb, 2016. Peter Trubowitz, Brian Burgoon: Geopolitics and Democracy, The Western Liberal Order, from Foundation to Fracture, Oxford University Press, 2021. Dopunska literatura: John McCormick: Introduction to Global Studies, Macmillan International, 2018. Klaus Dodds: Geopolitika, TKD Šahinpašić, Sarajevo, 2009. Milomir Stepić (pr.): Svet i nove geopolitičke paradigme, Institut za političke studije, Beograd, 2017. Nerzuk Ćurak: Izveštaj iz periferne zemlje. Gramatika geopolitike, FPN, Sarajevo, 2011. Nerzuk Ćurak: Zašto je Bosna a ne ništa, Centar za kritičko mišljenje, Mostar, 2021.

Nerzuk Ćurak: Rasprava o miru i nasilju. (Geo)politika rata-
(Geo)politika mira-Studije mira, Buybook, Sarajevo-Zagreb,
2016.

Zbigniew Brzezinski :Strategic Vision: America and the Crisis of
Global Power (Basic Books), 2013.

Zbigniew Brzezinski: The Grand Chessboard (Basic Books), 2007.

Deborah P. Dixon: [Feminist Geopolitics \(Gender, Space and
Society\)](#), Routledge, 2016.

Dominik Mojsi: Geopolitika emocija, Klio, Beograd, 2015.

Josip Glaurdić: Vrijeme Evrope. Zapadne sile i raspad Jugoslavije,
Mate, Zagreb, 2011.

Kissinger Henry: Svjetski poredak, Školska
Knjiga, Zagreb, 2015.

Marcus Power: Geopolitis and Development, Routledge, 2019.

Paul J. Bolt, Sharyl N. Cross: China, Russia, and Twenty-First
Century Global Geopolitics, Oxford University press, 2018.

Zbigniew Brzezinski: The Choice: Global Domination Or Global
Leadership (Basic Books), 2009.

Srđan Perišić: Nova geopolitika Rusije, Medija centar odbrana,
Beograd, 2015.

Virginie Mamadouh, Reclaiming geopolitics: Geographers strike
back, Geopolitics, Vol. 4, Iss. 1, 1999, pp.118-138

	 UNIVERZITET U SARAJEVU CIS Centar za interdisciplinarne studije	Obrazac SP2 Stranica 1 od 3
UNIVERZITET U SARAJEVU – Centar za interdisciplinarne studije – “prof. dr. Zdravko Grebo” OPIS predmeta		

Šifra predmeta: CISPHD1.3		Naziv predmeta: Globalna pravda	
Ciklus: 3	Godina: 1	Semestar: 1	Broj ECTS kredita: 10
Status: obavezni		Ukupan broj sati: 35	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Kritičko razmatranje filozofskih, pravnih, političkih posljedica specifičnog načina globalnog življenja kojeg karakterizira vrijednosni pluralizam životnih formi; razmatranje principa na kojima bi trebao počivati pravni, politički, kulturni, ali i ekonomski okvir za jedno pluralističko svjetsko društvo.		
Tematske jedinice:	• Međunarodna distributivna pravda i hegemonija kapitalizma; • Radikalna delokalizacija i biopolitizacija: kriza upravljanja, neoliberalna uprava i strategije otpora (Foucault, Douzinas); • Transformacije suvereniteta ka globalnoj upravi: koncept 'imperija' (Hardt, Negri), 'global governance' (Sassen); • Nacionalizam, patriotizam, kosmopolitizam (Held, Beck); • Principi pravde za pluralističko svjetsko društvo (Habermas); • Ideja 'zajedničkog' i 'globalnog komonvelta' (Hardt, Negri); • Globalizacija i transformacija pravnih kultura		
Ishodi učenja:	Znanje: Osnovni pojmovi i fundamentalni i najrecentniji teorijski uvidi u problematiku globalne pravde; Vještine: Ovladavanje osnovnim pojmovima i fundamentalnim i najrecentnijim teorijskim uvidima u problematiku globalne pravde; razvijen senzibilitet i kritička poliperspektivnost pristupa problematici; koherentno argumentiranje i kontekstualiziranje u savremene rasprave o globalnoj pravdi. Kompetencije: Ukazuje visok stepen nezavisnosti u razmišljanju i prosuđivanju o globalnoj pravdi.		
Metode izvođenja nastave:	Interaktivna predavanja i rad na tekstovima, rad na seminarima		

Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	1. Aktivno učešće u nastavi i seminarima = 30 bodova; 2. Prisustvo = 15 bodova; 4. Završni ispit = 55 bodova.
Literatura:	Obavezna: 1. The Cosmopolitanism. Reader, G.W.Brown, D. Held eds., Polity Press 2012; 2. Foucault, Michael, Bezbednost, teritorija, stanovništvo, Novi Sad: Mediterran, 2014; 3. Harvey, David, Kratka istorija neoliberalizma, Novi Sad: Mediterran, 2012; 4. Posthumanism. Readers in Cultural Criticism, N. Badmington ed., Palgrave, 2000; 5. Douzinas, Costas, Ljudska prava i imperija, Beograd: Službeni glasnik, 2009; 6. Hardt, Michael, Negri, Antonio, Commonwealth, Cambridge Mass., Harvard University Press, 2011; 7. Sassen, Saskia, Gubitak kontrole. Suverenitet u doba globalizacije, Beograd: Beogradski krug, 2004. 8. Habermas, Jurgen, Rascijepljeni zapad, Sarajevo: Rabic, 2010; 9. Rawls, John, Teorija pravda, Beograd: Službeni list, 1998; 10. Butler, Judith, Notes Toward a Transformative Theory of Assembly, Harvard University Press, 2018; Dopunska: 1. Social Theory. The Multicultural and Classic Readings, C. Lemert ed., Boulder: Westview Press, 1993; 2. Habermas, Jurgen, Ogled o ustavu Evrope, Sarajevo: CJP, 2011; 3. Douzinas, Costas, Filozofija i otpor u krizi, Novi Sad: Mediterran, 2016; 4. Mouffe, Chantal, The Return of the Political, London: Verso, 2005; 5. Ostrom, Elinor, Upravljanje zajedničkim dobrima, Zagreb: Jesenski i Turk, 2006; 6. Arendt, Hannah, O totalitarizmu, Conditio Humana (bilo koje izdanje); 7. Haber, Honi Fern, Beyond Postmodern Politics: Lyotard, Rorty, Foucault, New York: Routledge, 1994; 8. Ignatieff, Michael, Ljudska prava kao politika i idolopoklonstvo, Beograd: Službeni glasnik, 2006; 9. Muller, Jan-Werner, Ustavni patriotizam, Beograd: Reč, 2010; 10. Appiah, Kwame Anthony, Cosmopolitanism. Ethics in a World of Stranger, Penguin Books, 2007;

11. Beck, Ulrich, Grande, Edgar, Kozmopolitska Europa, Zagreb: Školska knjiga, 2006;
12. Piketty, Thomas, Capital in the Twenty-First Century, Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 2013;
13. Hoffe, Otfried, Pravda, Novi Sad: Akademska knjiga, 2008;
14. John Rawls – Justice as Fairness. A Restatement, Erin Kelly, ed., Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 2003;
15. The Rights of Minority Cultures, W. Kymlicka ed., Oxford University Press, 1997.
16. Sandel, Michael J., Justice, Penguin Books, 2007;
17. Eagleton, Terry, Nevolje sa strancima, Zagreb, Algoritam, 2011.
18. Taylor, Charles, Doba sekularizacije, Beograd: Službeni glasnik, 2011.
19. Eagleton, Terry, Hope Without Optimism, New Haven: Yale University Press, 2017;
20. Contingency, Hegemony, Universality. Judith Butler, Ernesto Laclau and Slavoj Žižek, London: Verso, 2000;
21. Gray, John, Selected Writings. Gray's Anatomy, Penguin Books, 2016;
22. Hardt, Michael, Negri, Anthony, Imperij, Zagreb: Past FWD, 2001;